

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kartelov se bomo otepli s prodajnimi zadrugami

Mnogo se danes piše in govori o kartelih, vendar pa marsikdo ne ve, kaj je prav za prav kartel, kje škoduje in kako se branimo njegovih kvarnih posledic.

V zadnjih letih se je zelo razvila pri nas sadna kupčija. Čudno se je morda videlo komu, da so imeli vsi sadni trgovci prav iste cene. Društvo imajo, pa se zmenijo, boste rekli. Resnica je, zmenijo se za enoten nastop pri kupčiji. Ta dogovor pa navadno tudi zapišejo v medsebojni pogodbi, ki je obvezna za vsakega udeleženca. Te pogodbe določajo najvišjo ceno blaga, dobo, za katero velja ta pogodba, izjavo vsakega pogodbenika, da se bo držal te pogodbe, višino denarne globe za tistega, ki bi blago dražje plačeval. Za jamstvo mora vsak pogodbenik založiti določeno vsoto denarja ali vrednostnih papirjev, ki se mu zaplenijo od sopogodbentikov, če bi prelomil dogovor, ki je strogo taje. Tak tajni pogodbni pravimo kartel.

Jasno je, da vелеva korist vsem trgovcem take stroke, da se pridružijo takemu kartelu.

Danes je vse blago, ki se trguje v znatnejših količinah, v rokah kartelov, ki se pa ne sklepajo le v svrhu določitve nakupnih, temveč tudi prodajnih cen.

Tako imajo med seboj kartelev tovarne za sladkor, lastniki petrolejskih virov, mlinov in tako naprej. Dã, celo navadni trgovci večjega kraja se zavežejo, da bo plačal določeno globo, kdor bi prodajal moko, sladkor, riž ali slično pod kartelnimi cenami.

Danes je s karteli preprežen ves svet. Tudi v naši državi so se močno razpasli karteli, vendar jim država trdo pritiska na nohte, saj je ustanovila Privilegirano izvozno družbo, onemogočila zlorabe prodaje kmetijskih pridelkov v naprej in uvedla monopol na žito, kar onemogoča naklepe kartelov. Avstrija je bila pred vojno vsa v rokah kartelov, ki so po mili volji določali cene kmetijskim pridelkom. Nič bi ne imel kmet proti kartelom, če bi ti upoštevali pridelovalne stroške in privoščili tudi kmetu skromen dobiček, toda cene, ki jih karteli določajo kmetijskim pridelkom, niso zadovoljive, ker imajo karteliranci pred očmi le svoj kolikor mogoče velik dobiček in jim je pri tem deveta briga, kako lahko kmet izhaja pri teh cenah.

Pri obrambi proti kartelom velja načelo: Klin k klinom! Edina obramba proti kartelom so kmetijski karteli, ki jim pravimo prodajne zadruge. Prodajne zadruge se morejo snovati le tam, kjer je kakšnega pridelka v zadostni množini na razpolago. Za deset vagonov krompirja se kar ne izplača ustanoviti zadruge, sorška in savinjska dolina pa imata vse pogoje za tako zadruge. Preteklo zimo je vprašala neka angleška velefirma, ali bi lahko dobila 500 vagonov jedilnega in semenskega krompirja. Ker nismo imeli zadruge, nismo mogli izvršiti takega naročila. Lahko pa zadruge, seveda, poleg krompirja vnovčujo tudi druge pridelke, kakor sadje, sadjevec ali povrtnino, če je pridelajo zadrugniki v večjih

množinah (zelje, jagode, šparglji in drugo). Prodajna zadruge si poišče odjemalce za svoje blago naravnost med uporabniki in veletrgovci in preskoči celo vrsto drugih prekupcev. Če pomislimo, da druge pomoči proti kartelom ni, se bomo

morali nemudoma oprijeti ustanavljanja prodajnih zadrug.

Za zgled naj nam bo Sadjarska zadruge v Mariboru, ki je bila v preteklem letu pravi blagoslov za štajarske sadjarje. Občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva je sklenil, da se vse njene podružnice včlanijo pri tej zadrugi. Oprimate se, sadjarji, svoje zadruge in učite se od nje, kaj zmore zadrugništvo, če je v dobrih rokah!

Kmetijski praznik na Krškem polju

Ogromna udeležba iz vse dravske banovine

Ob najlepšem vremenu se je vršila letošnja proslava kmetijskega praznika na Krškem polju v nedeljo 2. t. m. Zanimanje za to svojevrstno prireditve rase od leta do leta, in to po pravici, saj kažejo te prireditve pravo sliko našega kmetstva v delu in veselju. Ogromni tisoči posetnikov so prišli prav iz vse dravske banovine in iz Bele Krajine. Med kmeti smo videli tudi mnogo izobraženstva.

Pestro sliko je nudilo z zastavami okrašeno sejmišče, polno izbrane živine,

ki je imela tekmovati za prvenstvo in nagrade. Vsa razstavljena živina je bila prvovrstna in je imela ocenjevalna komisija res hudo delo, ki pa ga je izvršila v splošno zadovoljstvo; prisodila je: I. kategoriji (kobile z žrebeti) 21 nagrad v skupnem znesku 1530 Din, II. kategoriji (zaskočene kobile) 17 nagrad v skupnem znesku 930 Din, III. kategoriji (1 do 3 leta stare kobile) 27 nagrad v skupnem znesku 1340 Din in IV. kategoriji (1 do 4 leta stara žrebeta) 3 nagrade v skupnem znesku 200 Din. Komisija je imela žal na razpolago samo 4000 Din, od katerih je bilo 1000 Din prispevek banovine.

Za nagrade goveji živini je bilo določenih 4500 Din, to je prispevek krške občine in občinske hranilnice. Od 84 glav prignane živine je bila dobra polovica iz okoliških občin in je bilo v celoti nagrajenih 44 goved, vsem ostalim pa so se dali gotovi zneski, da se je kril prigon. Od dosegljivih 30 točk je bilo prisojenih 29 in prvo darilo za krasnega bika in montafonsko telico g. Horvatiču iz Krške vasi. Če izvezamemo nekaj goved, je bila vsa druga živina tudi to pot prvovrstna in znesek 4500 Din za nagrade mnogo premajhen. Vpoštovati je treba namreč dejstvo, da naš kmet kljub suši posveča v polni meri ljubezen živini.

Po končani razstavi se je razvil

pester sprevod

s krško gasilsko godbo na čelu in z zanimivimi skupinami, predstavljajočimi prizore iz kmetijskega življenja. Sprevod je krenil skozi Krško in Zaton po glavni cesti v Leskovec, nato pa na slavnostni prostor na Krško polje, kjer so se potem vršile

konjske dirke.

V celoti je dirka pokazala lep napredek. Izredno napeta je bila enovprežna dirka ameriških dirkačev na 2700 m, pri kateri je imel žrebec »Posilni« 500 m doklade, pa je vendarle zmagal. Zelo lepa je bila tudi dirka petletnih konj na

2700 m, v kateri se je izkazal Hofbauerjev »Cardaš«. V podrobnostih so rezultati naslednji:

I. Dirka (3 do 4 leta stari konji) na 1800 m, enovprežna. 3letni Zorkov »Danko« iz Družinske vasi 4.30; 4letni Kužnikov »Bečar« z Vidma 4.35; 3letna Turkova »Dani« iz Roj 4.40. — II. Dirka (od 5letnih konj dalje) na 2700 m: A skupina (lahki): 6letni Hofbauerjev »Cardaš« iz Krškega 4.49; 6letni Recljev »Danko« iz Sent Jerneja 5.26; 8letna Petanova »Marica« iz Sromelj 5.39. B skupina (težki): 7letna Polčeva »Maja« iz Zagorja 4.04; 8letna Maluseva »Linda« z Bizeljskega 4.06; 5letni Turkov »Danko« iz Roj 4.27. — III. Dirka, enovprežna, za ameriške dirkače, na 2700 m: 13letni Krušičev »Posilni« iz Ljubljane (s 500 m doklade) 4.05; 4letni Sagajev »Finiš« iz Repen pri Vodich 4.19 (z 200 m doklade); 7letna Kodelova »Neli« iz Ljubljane 4.35. — IV. Dirka, dvovprežna, na 2700 m: Kerinova »Silni in Branko« od Sv. Križa 6.50; Hofbauerjeva »Cardaš in Marica« iz Krškega 6.51; Turkova »Danko in Dani« iz Roj 6.55. — V. Dirka jahačev na 1800 m: 1. Lipej Ivan iz Gornje Sušice z »Zoro« 2.31; 2. Kerin Franc od Sv. Križa s »Silnim« 2.34; 3. Menčin Alojz iz »Drame« z »Muro« 2.34-5.

Nato je sledila zanimiva

kolesarska dirka

kmečkih fantov. V dirki je nastopilo 14 tekmovalcev iz vse dravske banovine. Proga je merila 2700 m. Prvi je prispel na cilj Fran Medvešek, mehanik iz Krškega, ki je dobil za nagrado možko kolo. Drugo nagrado, srebrno uro z verižico, si je osvojil Jože Roje iz Ardrega pri Raki.

Ocenjevalna komisija za skupine v sprevodu, je nato razglasila oceno.

Prvo mesto z denarno nagrado

je bilo priznано »Zimskemu večeru« veniških fantov in deklet, drugo nagrado so dobile predice iz Drnovega, tretjo drnovske terice, četrto mlatiči s Sela, peto manci iz Smlednika in šesto kosci iz Ardrega. Zanimivo je, da so nastopile posamezne vasi skupno, kar priča o duhu sloge, ki vlada med našim kmetijskim narodom.

Posebna zanimivost

kmetijskega praznika je bilo letalo ljubljanskega Aerokluba »Pelikan«, s katerim sta priletela na Krško polje gg. Vodišek in Hribar. Prvič je poletel »Pelikan« pod vodstvom g. Hribarja, ki je ob tej priliki napravil pilotsko preizkušnjo. Okrog letalca se je vse popoldne zbirala velika množica, kateri je tajnik ljubljanskega Aero-

kluba g. dr. Rape ljubeznivo razlagal skrivnosti letala. Kmalu po 17. se je «Pelikan» dvignil v zrak, krožil nekaj časa nad slavnostnim prostorom in nato izginil v sinjih višavah proti Ljubljani.

Po tekmah je sledila prisrčna

Ljudska veselica

ob zvokih godbe in poskočnih pesmi raznih pevskih zborov. Kljub velikim množicam, ki so se zbrale na Krškem polju, je minil dan brez vsake nezgode in brez kakih izgredov, kar priča, da naše kmetско ljudstvo spoštuje svoj praznik.

Kaj bomo videli na jesenskem velesejmu v Ljubljani

Zadnjič smo opozorili naše čitatelje na kmetijsko razstavo ob priliki jesenskega velesejma. Poleg te bo nudil velesejmu tudi tujskoprometno razstavo, ki bo opozorila naše ljudi, kako je vršiti propagando za tujski promet v inozemstvu in kako moramo privezati tujce na naše kraje. Vsa slovenska mesta bodo razstavila obilico tvarine, ki bo omogočila jasen zgodovinski in gospodarskozemljepisni pregled naših mest.

Nekaj povsem novega bo na letošnjem jesenskem velesejmu: razstava novodobnega gospodinjstva, ki bo dala mnogo pouka in pobude na-

šim gospodinjam. Kakor vsako leto bo otvorena tudi letos higienska razstava, ki je živa pridiga o naših grehih nad narodnim zdravjem. Manjkalo ne bo tudi obrtne in industrijske razstave.

Mimo vsega tega bo 6. septembra odkritje spomenika kralja Petra. 6. in 9. septembra se bodo vršile operne in dramske predstave na prostem. 8. septembra nastopi 2000 pevcev Pevske zveze. Ker je poset velesejma zvezan s polovično vožnjo, je dana vsakomur prilika, da si za mal denar ogleda mnogo poučnega, zanimivega in zabavnega.

Atentati na naše železnice Tri smrtne žrtve peklenskih zločincev

Kakor poročata «Avala» in časopisje, se je v nedeljo zvečer okrog pol 22. pripetila ob vходу na postajo Zemun pri Beogradu v zadnjem vagonu brzega vlaka Monakovo-Beograd eksplozija, ki je zahtevala tri smrtne žrtve. Eksplozija je povzročil peklenski stroj, ki ga je vtihotapil v voz neznan zločinec neke na avstrijskem ozemlju. V vagonu so sedeli družina beograjskega vseučiliškega profesorja gosp. Brunettija (profesor s soprogo in tremi otročiči, 11letnim dečkom, petletno deklico in šestmesečnim dojenčkom), načelnik oddelka za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrijo g.-dr. Ciril Žižek in njegov prijatelj bivši novinar in znani zadrugar g. Janko Lešničar.

Ko je nastala eksplozija, so se zaslili prešerni krik. V hipu je bil ves vagon v ognju. Vlak se je ustavil in prestrašeni železničarji in potniki so prihiteli k vozu, ki so ga na Jesenicah priklopili kot zadnjega k vlaku. Oddelek, v katerem se je vozila Brunettijeva družina, in sosednji, kjer sta bila dr. Žižek in Lešničar, sta bila vsa razdejana in oba v plamenih. Prizor je bil grozen. Mali Brunettijev sinko je bil ves raz-

mesarjen in mrtev, profesorjeva soproga strašno ranjena, ožgana in nezavestna, hčerka vsa v krvi, a profesor sam ranjen, osmojen in nezavesten. Nepoškodovan je ostal le šestmesečni dojenček, ki ga je mati obvarovala z lastnim telesom. Iz sosednjega oddelka se je rešil dr. Žižek sam. Eksplozija ga je vrgla na hodnik. Lešničar pa je moral biti v trenutku mrtev, ker je najbrže, kakor se sodi, eksplodiral peklenski stroj baš za njegovim hrbtom. Njegovega trupla ni bilo mogoče prepoznati.

Ranjence so prepeljali v beograjsko bolnico. Soproga profesorja Brunettija je kmalu umrla zaradi poškodb, njena petletna hčerka pa se še bori s smrtjo. Profesor Brunetti bo morda ostal pri življenju.

Zverinski zločin neznanih propalic, ki so ho tele v svoji blazni mržnji proti naši državi zadostiti svojim zločinskim nagonom, je vzbudil med vsem jugoslovenskim prebivalstvom ogorčenje.

Atentat se je moral pripraviti med vožnjo od Monakovega do jugoslovenske meje kje na avstrijskem ozemlju, kjer žive v varnem zavetju

zločinski strahovalci in pripravljajo zločine, katerih žrtve so bili v tem primeru ničesar hudega sluteči potniki, med njimi nedolžni otročiči.

Naša oblastva so ukrenila vse potrebno, da se v bodoče preprečijo taki zverinski zločini na naših tleh. Vozovi, ki prihajajo iz inozemstva, ne bodo več vozili po naših tleh, pa tudi sicer je uvedeno najstrožje nadzorstvo nad celotnim našim prometom.

Ako mi storimo vse, kar je v naših močeh, morajo to napraviti tudi naši sosedji, predvsem Avstrija. Če se v inozemstvu vrši nadzorstvo tako površno, da se lahko vtihotapljajo v vagone peklenski stroji, ki potem eksplodirajo na naših tleh s tako groznimi posledicami, je treba reči odločno, da taka površnost in malomarnost presega vse meje dopustnosti. To tembolj, ker je znano, da se neke nahaja znano zločinsko gnezdo, iz katerega izvirajo vsi ti zverinski čini.

Naslednjega dne po zločinu pri Zemunu sta eksplodirala na Jesenicah voza, ki so ju odklopili od jutranjega brzovlaka, ker sta dospela z avstrijskega ozemlja. Potegnili so ju na stranski tir, da bi ju s prihodnjim vlakom poslali nazaj v Avstrijo. Eksplozija je nastala v obeh vagonih okrog 12-50, a k sreči ni zahtevala nikakih človeških žrtev, kar je že dobra posledica odloka prometnega ministrstva, da se v svrhu preprečenja nadaljnjih eksplozij na naših progah vsi inozemski direktni vagoni odklopijo na obmejnih postajah in vrnejo v inozemstvo. Značilno je, da nastavljenih peklenskih strojev na Jesenicah ni bilo mogoče odkriti niti pri najnatančnejšem pregledu. Očividno so bili stroji vmontirani v vagone same.

Po poročilu «Avala» je bilo od 30. junija letos že več atentatov na naše vlake. Človeških žrtev razen pri Zemunu ni bilo. Skupno je bilo uničenih 11 vagonov (2 naša, 2 avstrijska, 6 nemških in 1 francoski) v vrednosti 10 milijonov dinarjev.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VNOVČEVANJE GROZDJA NAMESTO VINA.

Prilike za prodajo vina so danes skrajno neugodne. Po naših kletah je še polno neprodanega vina, ki ga tudi za slabo ceno ne moremo spravi-

Soteščan:

Izgubljena sreča

Povest iz vaškega življenja.

Najprej so jih povedli v Izselski dom, kjer so jim dali hrano in prenočišče. Tukaj so jih počasi odbirali v skupine in pošiljali na delo. Nekaj so jih oddali v kamnolome, druge v pustanje, kjer so gradili ceste, tretje na polje obirat koruzo; največ jih je odšlo v gozdove. Tovarne so slišile preprostim delavnicam, ki so mogle zaposliti le prav malo delavcev. Čulo se je neprestano pritoževanje o pomanjkanju stalnega dela in o slabem zaslužku. Okrog izselskega doma so pohajkemale trume lačnih, raztrganih in bosih možakov, ki niso mogli dobiti nikakega opravila. Radi bi se bili vrnili v domovino, a niso imeli denarja. Tu okrog so našli vedno kak obrezek sadja ali ostanek kruha, zakaj vsak dan so prihajale ladje z novimi priseljenci. Skrbno je bilo treba paziti na kovčeg in na druge predmete, da ni kdo kaj izmaknil.

Štefan in njegov tovariš sta bila bridko razočarana. Zaman sta več dni čakala na delo. Naposled so ju priklopili manjši skupini, ki je odšla v notranjost Argentine spravljat koruzo.

Vozila sta se po nepreglednih pustinjah; kamor je seglo oko, ni bilo človeškega bivališča. Najprej se je raztezalo smradljivo močvirje, nepresežne širjave je preraščalo trnje, šele potem se je pričela rodovitna zemlja. Hiše so bile redke

in preprosto zgrajene. Štirje koli, opleteni z dračjem in ometani z blatom, so tvorili stene; pokrite so bile s koruzno slamo. Kolibe brez sten so služile za skladišča. Krog in krog se je širilo polje, obsejano s koruzo. Drevje je bilo redko in zanemarljivo.

Delavci so se ustavili pred prvo kolibo. Sprejel jih je postaren Španijol ter jim odkazal delo. Najprej so jim prinesli hrano: nekaj mesa, riža in polente. Nato so jim dali dolge vreče z močnimi trakovi. Vsakdo si jo je moral navezati krog vratu; z levico jo je bilo treba držati, z desnico pa so trgali storže in polnili vrečo. Plača je bila odmerjena po vrečah. Čim več je kdo natrgal, tem več je zaslužil. Nadzorovali so jih zanikrni Španijolci, ki so ležali v sencah ter niso po ves dan prišli za nobeno delo.

Obiranje koruze je bilo kmalu končano, določen je bil dan plačila. Prekanjeni Španijol je izplačal nekaterim polovico, drugim četrtino, nekatere pa odslovil kar brez vsakega beliča. Rekel jim je, naj pridejo pozneje, kadar bo prodal koruzo. Siromaki si niso mogli pomagati. Saj niso poznali poti do pristojnega oblastva. Kdor je ujel kak denar, ga je moral skrbno shraniti, zakaj nikjer ni bilo varno pred tatovi. Napadali so celo pri belem dnevu iz zasede.

Ker je bilo delo opravljeno, so ostali delavci tukaj brez vsakega zaslužka. Rekli so jim, naj se odpravijo proti jugu, kjer je podnebje hladneje in koruza pozneje dozoreva. Tam doli pa se je že kar trlo sestranih delavcev, ki so se trkali

za delo. Prihajali so od vseh strani in delali za vsako plačo. Videl pa je tudi take, ki so že omagovali ob potih ter umirali od lakote in žeje. Našel je celo mrljica, ki je imel v ustih travo.

Štefan dozdaj še ni vedel, kaj je glad in ubožstvo. Ako bi bil prej kaj takega slišal, bi ne bil mogel verjeti. Kako grdo se mu je videlo ravnanje brezvestnih agentov, ki slikajo tujino kot obljubljeno deželo. Gre jim pač za to, da prejmejo nagrado. Zakaj ni poslušal oblastva, ki ga je svarilo, naj se ne podaja v Argentino, preden mu je izdalo potne listine.

Zaradi silnega navala priseljencev Štefan ni mogel na polju več dobiti dela. Izvedel je, da gradijo neke v bližini ceste, kjer bi se dalo morda kaj zaslužiti. Delo pa je bilo tako težavno in naporno, da ga ni mogel zmagovati. Podnevi je žgalo solnce; kamenje je bilo razgreto, kakor bi bilo na ognju. Ponoči so pikali reveže komarji in jih mučil drug nadležni mrčes. Spali so kar zunaj pod milim nebom brez strehe in odeje.

Štefan je hiral od dne do dne. Ves se je bil že posušil in silno je ogorel. Bila ga je sama kost in koža. Prav tako se je godilo tudi njegovemu tovarišu. Dogovorila sta se in pustila delo. Šla sta, da je nedaleč od tukaj kamenolom, kjer rušijo skale ter jih meljejo v gramoz. Delo je bilo težko, a precej dobro plačano. Delavci so bili vedno v nevarnosti za življenje.

Varnostnih odredb v kamenolomu niso poznali. Pokalo je vseprek, na vseh koncih in krajih. Na vseh straneh je moral imeti oči, kdor je

viti v denar. Splošna gospodarska kriza pritiska čimdalje huje na naše vinarstvo. Po eni strani nam manjka pogojev za večji konsum, po drugi strani pa postaja konkurenca z južnimi vini čimdalje bolj nevarna, tako da je položaj našega vinogradnika zares obupen. Letos se nam obeta pa še izredno lepa letina. Vsi drugi sadeži trpijo zaradi suše, le vinogradi so zdravi in obetajo bogato trgatve.

Kam z novo letino? To je sedaj najbolj pereče vprašanje! Kako naj rešujemo nastali položaj? Vinogradi so dragocene kulture in tako dragega pridelka ne moremo in ne smemo sami popiti. Ta panoga se tudi ne dá na hitro roko zamenjati s kako drugo. Vinske kulture nam roče vsako leto in imamo jih v legah, ki niso za drugo. Tudi smo jim tako vajeni, da jih ne moremo opustiti, pa naj pride, kar hoče. V tem težkem položaju moramo najti izhod. Z vinogradništvom v sedanjem obsegu ne bo šlo, razen v najbolj ugodnih legah in za potrebe domačega konsuma, kajti prevelika je konkurenca z drugimi vini, najsi bo glede kakovosti ali pa cene. Danes nam ne kaže drugega, kakor da omejimo naše vinogradništvo in da ga zboljšujemo z žlahtnimi sortami, kar se je že večkrat svetovalo in priporočalo.

V tem težkem položaju pa nastaja tudi upravičena misel, če ne bi bilo veliko bolje, da bi začeli **prodajati grozdje**, namreč bolj splošno, tedaj v večjem obsegu kakor doslej. Na ta način kakor drugo sadje. Saj ga po mnogih krajih sploh ni dobiti na trg, tako da ga stradamo v pravem pomenu besede. Če bi prodajali grozdje še tako poceni, bi zanj več dobili, kakor dobimo za mošt, ki ga imamo od tega grozdja, ne glede na to, da nimamo z grozdem nobenega takega rizika, kakor ga imamo z vinom. Z bolj splošno prodajo grozdja bi ustregli pa tudi številnim konsumantom, katerim do danes grozdja primanjkuje, ker gre vse v stiskalnico. Vse polno je krajev, večjih trgov, mest itd., ki so potrebni tudi tega živila. Danes kaže naravnost propagirati uživanje grozdja in uvajati izdatno trgovino z grozdem. Belokrajinci so pričeli že lani prodajati svoje grozdje na ljubljanskem trgu, slično kakor južni naši deželani. Odjemalce bo dobili pa tudi povsod drugod, če bo grozdja dosti in po primerni ceni. Na tem polju se nam obeta še hvaležna kupčija, treba je le primerne pobude in dela. Razne sadjarske in vinarske korporacije bi lahko veliko dobrega storile v prilog grozdni kupčiji, ki je danes bolj potrebna kakor prejšnje čase.

hotel odnesti zdravo kožo. Delavci si niso dajali znamenj, ko so zažigali smodnik, šele pok jih je opozoril, naj bežijo. Tedaj pa je bilo navadno že prepozno.

Nekoč je grmelo kakor ob sodnem dnevu. Štefan se je komaj sproti izogibal kamenju, ki je sikalo na vse strani kakor krogle na bojišču. Tovariša ni ves dan videl, ker se ni upal nikamor geniti. Našel ga je šele proti večeru, ko je nehalo grmeti. Ležal je na tleh za visoko skalo. Ves je bil razbit in razmesarjen. Desna noga mu je bila zdrobljena; tožil je o silnih bolečinah.

«Poglej, kam so me zavlekli», je komaj še govoril. «Pomagaj mi, prijatelj!»

Štefan je sedel zraven njega. Smilil se mu je, a ni vedel, kako bi mu pomagal. Kam naj se obrne, da bi dobil zdravila za njegove rane?

«Poskrbi, da me spravijo v bolnišnico. Oh, nič več ne morem trpeti. Kaj bo z menoj, prijatelj?»

Poskusil ga je dvigniti, a tovariš se ni mogel več držati pokoncu. Kjer se ga je dotaknil, je bolešno zastokal. Naposled mu je omahnil na tla in vzdihnil: «Štefan, z menoj je pri kraju. O nesrečna tujina!»

Prav narahlo mu je obrisal kri, ki mu je polzela iz rane nad očesom. «Čim boš ozdravil, pojdeva domov», mu je lajšal trpljenje. «Tukaj ne moreva živeti.»

Odvrnil mu je s slabotnim glasom: «Ako boš kdaj tako srečen, da prideš v domovino, tedaj pozdravi mojo ženo in moje otroke. Povej jim,

Majdica obdaruje mamico.

Mamica ima rojstni dan. Mala Majdica izprazni svoj hranilnik, ali kaj naj ji kupi, da jo iznenadi na ta dan. Ne premišlja dolgo, za prihranjeni denar kupi svoji mami Schichtov Radion, ker ve da ji napravi s tem največje veselje. Mamica jemlje za pranje vedno samo Radion, ker

**SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
IN VARUJE PERILO
ZAJAMČENO BREZ KLORA**

Če se uvaža danes grozdje iz drugih krajev, zakaj bi pri nas roke križem držali? Grozdje naj gre **po možnosti** kot tako v denar, če ni mogoče vina prodajati! To bi bila zaenkrat najboljša rešitev!

Sejmi

9. avgusta: Sv. Gregor, Velike Slevce, Rače, Žužemberk.

10. avgusta: Luče, Dob, Gora pri Kočevju, Trava, Zeleznički, Studenec-Ig, Gornja Radgona, Rovte, Sv. Marija v Jaremini, St. Lovrenc (Velika Loka), Kamna gorica, Slovenjgradec, Podčetrtek.

11. avgusta: Ljutomer (samo za živino).

12. avgusta: Št. Jurij ob južni železnici (okolica).

13. avgusta: Turnišče.

14. avgusta: Leskovec.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Na ljubljanski borzi so ponujali (za 100 kg; postavljeno na slovensko postajo): turščico, zdravo, rešetano, pri mlevski voznini od 147'50 do 150 Din, pri navadni voznini pa po 152'50 do 155 Din.

JAJCA. Zaradi hude finančne krize uvaža Nemčija le malo jajc. Tudi druge države omeju-

jejo uvoz. Zaradi tega je položaj v trgovini z jajci zelo mlačen. Čim bo Nemčija zopet nastopila kot kupovalka, bodo cene jajcem gotovo poskočile.

ŽIVINA. Na zadnjem mariborskem svinjskem sejmu so se trgovali: prasci 5 do 6 tednov stari po 50 do 80 Din, 7 do 9 tednov po 90 do 150 Din, 3 do 4 mesece po 150 do 220 Din, 5 do 7 mesecev po 350 do 400 Din, 8 do 10 mesecev po 420 do 500 Din, 1 leto po 600 do 700 Din. Za kilogram žive teže so se prodajali po 6 do 8 Din, za kilogram mrtve teže pa po 9 do 10 Din. Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru pa so se trgovali za kilogram žive teže: voli, debeli, po 4'50 do 5'75 Din, poldebili po 3'50 do 4 Din, plemenski 3 do 5'50 Din, biki za klanje po 3'50 do 5 Din, klavne krave, debele, po 3 do 5 Din, plemenske po 2'25 do 2'75 Din, molzne po 3 do 4 Din, mlada živina po 3 do 4 Din, teleta po 6 Din.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:

1 dolar za okrog 56 Din;

v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 793'38 do 395'78 Din;

100 italijanskih lir za 295'13 do 296'03 Din;

1 dolar za 56'30 do 56'47 Din;

100 francoskih frankov za 221'30 do 221'96 Din;

100 češkoslovaških kron za 167'14 do 167'64 Din.

kako je bilo, pa tudi drugim, da ne bodo hodili v Argentino.»

Tedaj sta prispela rešilca — možaka z nosilnico, na kateri je bilo nekaj suhe trave. Njima je bilo naročeno, naj poiščeta ponesrečence po končanem delu. Nosila sta jih v kolibo, kjer so jih zasilno obvezali. Komur niso mogli pomagati, so ga pa oddali v bolnišnico. Prevoz se je vršil po dvakrat na teden. Mrliča pa so pokopali zraven kolibe.

Pregledala sta ponesrečenca in zmajevala z glavama. Med vsemi, kar sta jih našla, je bil ta najhuje poškodovan. Povedala sta Štefanu, da bo njegov tovariš težko še kdaj okrevati.

Tovariša sta se morala ločiti. Ponesrečenca so spravili v kolibo, kjer so mu obvezali rane in preprečili zastrupitev. Štefan pa je zahteval plačo in odšel iz kamenoloma. Naveličal se je živinskega dela in neprestane nevarnosti. Skoro vsako uro se je kdo ponesrečil.

Čim dlje je šel, tem dlje so mu kazali. Marsikje se je oglašil in vprašal za delo, pa ga niso sprejeli. Delavcev je kar mrgolelo. Prepirali so se in topli, kdo bo delal za manjšo plačo. Vmes pa so preklinjali agente, ki so jih spravili v tujino.

V šumi še Štefan ni delal in tja se je tudi namenil. Gozdi pa so bili daleč, jako daleč. Večinoma je hodil peš; denar, ki ga je zaslužil v kamenolomu, je hranil, da ga pošlje domov očetu, kadar pride v kako mesto. Upal je, da bo spet našel delo, s čimer bo zaslužil toliko,

da se bo preživel. Toda kamor je prišel, povsod je našel ljudi, ki so iskali dela. Naletel je na trume beračev, ki so prosili, kradli in ropali, kakor jim je kazalo. Ako so zapazili človeka, ki je bil količkaj bolje oblečen, so ga takoj napadli in mu vzeli — ako ni bilo drugega — zadnjo skorjico kruha.

Štefan se jim ni hotel pridružiti, čeprav ga je morila lakota in žeja. Semintja se je napil vode ali pobral kako sadje. Obleka se mu je skoro že raztrgala, nove pa ni mogel kupiti. Na čevlje je silno pazil; nosil jih je podnevi na rami; obuti pa jih je moral ponoči zaradi strupene golazni.

Po dolgem potovanju se mu je naposled posrečilo priti do velikega gozda. Našel je ogromno število delavcev, med njimi tudi nekaj rojakov. Nekateri so podirali velikanska drevesa, drugi jih obsekavali in žagali v hloče ter nakladali na vozove. Kar je bilo odpadkov, so jih požgali. Daleč za njimi pa so delavci kopali korenine in obdelovali zemljo. Tesarji so gradili kolibe. Tako sa nastajale posamezne kmetije — farme — kakor so jih imenovali. Zemlja je bila mehka in rodovitna, samo vode je primanjkovalo.

V gozdu se je Štefanu še najbolj dopadlo. Delali so večinoma v senci, zato niso čutili toliko vročine. Spali so ponoči v kolibah na posušeni travi. Tu so imeli vsaj streho, dočim so drugje prenočevali pod milim nebom. Nekateri kolibe so bile prav lične ter so se celo zapirale; imele so klopi, postelje in mizo. Pokrite so bile z debelim lubjem.

Vojna škoda se je trgovala po 355 Din in investicijsko posojilo po okrog 79 Din.

Kratke vesti

— **Vinogradniški in sadjarski kongres v Beogradu.** Vsedržavni vinogradniški in sadjarski kongres se bo letos vršil v Beogradu 20. septembra istočasno s razstavo vina in sadja, ki bo trajala od 19. do 21. septembra. Že sedaj se za to prireditve vršijo velike priprave. Prometno ministrstvo je odobrilo vozne ugodnosti za prevoz blaga na razstavo in za posetnike kongresa, dočim je kmetijsko ministrstvo odredilo kredit za nagrade lastnikom najboljših razstavljenih predmetov.

— **Razstava perutnine v Ljubljani.** V okviru razstave za pospeševanje tujskega prometa v dravski banovini, ki se bo vršila v času od 29. t. m. do 9. septembra na jesenskem velesejnu v Ljubljani, bo razstavljena odbrana perutnina, ki se goji pri nas. Razstavo priredita Perutninarska zadruga v Ljubljani in perutninarski odsek Kmetijske družbe s pomočjo banske uprave. Razstava perutnine bo glede na omejen prostor razstavila zares le prvovrstno perutnino najboljših rejcev naše banovine in bo pokazala, kako se mora reja perutnine smotreno voditi. K razstavi bodo pripuščene samo živali rejcev, ki vodijo natančne rodovnike in izkazuje nesnosti.

— **Sadjarska in vinarska šola v Mariboru** je zaključila v četrtek 59. šolsko leto. Zavod je obiskovalo letos skupno 57 gojencev, in sicer v I. letniku 24, v II. letniku pa 33, od katerih so dovršili šolo štirje dijaki z odliko, 14 s prav dobrim in 15 z dobrim uspehom. Odličnjaki so bili: Janko Kramer iz Zamarkovcev pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, Matevž Zemljč iz Radencev, Jakob Zidarič s Huma pri Ormožu in Franc Ivanuš iz Frankovcev pri Ormožu. Vsi štirje so dobili kot posebno nagrado lepe strokovne knjige.

— **Svetovna vinska letina bo obilna.** Mednarodni kmetijski urad je izdal poročilo o stanju vinogradov v Evropi in Severni Afriki in prihaaja do zaključka, da bo letošnji pridelek po količini v Franciji, Španiji in Italiji srednji, a v Jugoslaviji, Bolgariji in v Severni Afriki prav obilen.

Tukaj si je Štefan pristradal toliko, da je mogel poslati nekaj očetu. Po dolgem času je našel črnilo in papir — srce mu je trepetalo od veselja — a roka mu je bila težka in okorna. Ali naj popiše vso bedo in vse trpljenje, ki ju je že tukaj okusil? Ne. Iz ljubezni do staršev tega ni smel storiti. Resnica bi jih potrla — rajši se je pohvalil. Tako so delali tudi drugi. Poznal je rojaka, ki je vlačil samokolnico, domov pa je pisal, da se vozi z avtomobilom.

Enolično samotarstvo je najbolj trlo Štefana in rojake. Kamor je seglo oko, nikjer ni bilo videti drugega kakor temne gozde. Nikdar niso slišali zvonjenja; na steni neke kolibe so si napravili solnčno uro. Hranili so se ponajveč z mesom divjačine; jedli pa so tudi sadje divjih dreves, jagode in sladke korenine. Vsak teden so jim pripeljali na vozovih riža in koruzne moke. Tega dne so se vselej veselili.

Delali so od ranega jutra do poznega večera. Ko se je stemnilo, so zažgali vselej okrog kolib visoke kupe dražja zaradi zverin, ki so zvečer prilezle iz brloga in iskale plena. Ognja se je namreč zverina silno bala. Kadar je napadla kolibo, tedaj so jo nalašč odgnali s gorčo bakljo. Ognja se je bilo v temni priav izrazu zavest.

Ponoči niso nikdar vsi zaspali. Nekaj jih je ostalo na straži, zato da so odganjali krvoločne živali. Najbolj nevarne so bile strahovite kače. Kar ovile so se človeka, strle mu kosti in ga požrle. Vzlic vsej previdnosti so zahtevale marsi-

Zborovanje agrarnih interesentov

Zveza slovenskih agrarnih interesentov sklicuje za nedeljo 9. t. m. zborovanje delegatov novoustanovljenih pašniških in gozdniških združenj in zaupnikov zveze.

Zborovanje se bo pričelo ob 10. uri dopoldne v dvorani delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Zaradi važnosti dnevnega reda naj pošlje na zborovanje vsaka zadruga svoj onega delegata, zaupniki zveze pa naj pridejo po možnosti vsi.

DOPISI

CERKNICA. Malokdaj se čuje kaj iz našega kraja, kakor da je nas sicer živahni trg izumrl. Sokolski nastop je že davno za nami. Letos so se prav dobro izkazali vsi telovadni oddelki, ki res zaslužijo vso pohvalo. Žal le, da nas sosedna društva ob nastopu, ki je bil eden prvih letošnjih podeželskih nastopov, niso obiskala. Seveda tudi sedaj čez poletje telovadba ne počiva in že mislijo telovadci na akademijo, za katero bo treba dosti pripravljanja in trudi, da se zaželjeni uspeh doseže. — Prav zelo pogrešamo kopališče, četudi bi bilo prav enostavno. Zgodovinski se moramo za enkrat z vodo tam v Kolenu in pa za Jagenškom, kjer je vedno precej življenja, posebno ob nedeljah. Na jezero pa ne moremo računati, kakor smo lani, ko je bilo meseca avgusta v njem dovolj vode in tudi kopalcev. Trenutno je zaposlenih na jezeru kakih 30 delavcev, ki čistijo požiralnik Karlovco, kar je prav zanimivo pogledati. — Menda še niste čuli o onem potniku, ki je nedavno prenočeval v eni cerkniških gostiln in užil nemalo strahu, ko je zatrobil trški črednik ob pol 3. zjutraj po naključju baš pod oknom, kjer je dotični potnik spal, živini za odhod na pašo. Ubogi tujec je, misleč, da gori, napol oblečen zgrabil svoj kovčeg pa hitro stopil na cesto, da bi pomagal gasiti.

FRAM. Veliko tombolo priredi v nedeljo 9. t. m. ob 3. popoldne Olepševalno in tujskoprometno društvo v Framu. Pripravljeni so zelo praktični in dragoceni dobinki, kakor celotno pohištvo za spalno sobo, vredno do 4000 Din, 1 kolo, 700 Din v gotovini, 1 prašič, več sežnjev drv in ogromno daril domačinov in raznih trdk v vrednosti do 20.000 Din. Karte so po 3 Din. V primeru slabega vremena bo tombola 15. t. m.

kako človeško žrtev. Spravile pa so se tudi nad zverino ter jo davile.

Straža se je ponoči menjavala in vrstila. Tudi Štefana je zadela nočna služba. Rojak, katerega je nadomestil, ga je opozoril, naj bo pazljiv in previden. Predvsem mora gledati, da mu ne ugasne ogenj. Svaril ga je, naj se ne odstrani daleč od kolibe. Bog ne daj, da bi sedel in zadremal.

Štefan je bil pogumen za dva enaka. Mislil si je: »Saj ni tako nevarno, mi se le preveč bojimo.« Ako ga iznenadi zverjad, tedaj bo pomeril in sprožil ali pa nastavljal bodalo. Tako je storil na bojišču, ko so se poskusili od blizu pri naskoku. In nič se mu ni zgodilo.

Pridno je kuril, na vseh straneh kolib je napravil grmado. Ščasoma mu je zmanjkalo drv; ne daleč od tamkaj pa so ležale veje posekanega drevesa. Tedaj je pozabil prijateljevo naročilo — prislonek je puško k deblu in hitel ponje. Prav toliko je mislil na nevarnost ko doma na Razorju. Kolikokrat je že nabiral drva, pa se mu ni nič pripetilo.

Čim se je približal posekanemu drevesu, je med vejami zelo močno začutil. Hitro se je hotel vrniti, a nekaj se mu je vrglo pod noge in ga stisnilo s tako silo, da je glasno zakričal. Krik je polagoma utihnil v pojemajočem grgranju.

Rojak, ki ga je Štefan poprej nadomestil, še ni bil zadremal. Ko je zaslišal vpitje, je zgrabil sekuro in hitel proti drevesu. Tovariš je ležal na

GORENJI LOGATEC. Veselica delavnega gasilnega društva je privabila v grajski park nepričakovano mnogo občinstva, da je društveni blagajnik moral biti zadovoljen. Obče razpoloženje je bilo odlično, mladina je rajala po mili volji. Motilo je le to, da je godba igrala skoro samo »Dono Klaro« in »Gardnega oficirja«. — Sokol priredi v soboto 8. t. m. zvečer v svojem domu pozdravni večer tukaj bivajočim oficirjem. — Nesolotniško kraljevanje Aleksandra I. proslavi Sokol na Veliki Smaren z javnim nastopom, pri katerem bo sodelovalo tudi vojaštvo. — Občina in Sokol sta vložila prošnjo za dodelitev gozdov iz Windischgraetzovega veleposestva.

KONJICE. V Konjice je premeščen kot sodnik sreskega sodišča znani alpinist g. Albin Torelli, do sedaj sodnik v Črnomlju. — Zadnje tri dni preteklega tedna se je vršil v Konjicah evharistični shod. Ves trg je bil okrašen. Kongresa se je udeležil tudi pomožni škof dr. Ivan Tomažič iz Maribora. — Mladi Sokol v Zrečah je imel v nedeljo 2. t. m. svoj prvi nastop. Z veliko požrtvovalnostjo so se člani, v glavnem kmetijski fantje, pripravljali na to društveno svečanost, ki je nad vse dobro uspela. Društvo se mora boriti z velikimi težkočami, ki mu jih prizadevajo njegovi nasprotniki. Upamo, da bo tudi temu kmalu konec in da bo se zadnja desetica nasprotnikov Sokola uvidela, da je vsa borba proti Sokolu zaman. — Konjiški Sokol priredi 9. t. m. veliko javno tombolo na Glavnem trgu. Čisti dobiček je namenjen fondu za gradbo Sokolskega doma. V trgovini g. Petka so izloženi glavni dobinki: kolo, platno, sladkor in drugo. Vseh dobikov je več sto. Karte so po 2 Din. Dobivajo se v trgovinah gg. Zoreta, Vrhovška in Bukovnika.

PTUJ. Na realni gimnaziji v Ptuju bodo popravni in vsi ostali izpiti v času od 24. t. m. do 1. septembra. Učenci, ki žele vstopiti v I. razred, naj vložijo v času od 24. do 26. t. m. prošnje za pristupitev k sprejemnemu izpitu, opremljene s šolskimi izkazi in rojstnimi listi. Sprejemni izpiti se bodo pričeli 27. t. m. ob pol 9. Vpisovanje dijakov (dijakinj) bo od 1. do 5. septembra. Razpored izpitov in vpisovanja je objavljen na oglasni deski.

RAČNA. Predzadnjo nedeljo nas je bilo iz naše občine precej na Levstikovi proslavi v Velikih Laščah. Nekaj nas je prišlo že zjutraj, mnogo pa še popoldne. Skoro vsi brez izjeme smo bili zadovoljni s tako pestrim programom. — Ne vemo, kako bo kaj z letošnjim pridelkom v naši

tleh v težkem hropenju. Debela kača se mu je ovijala krog telesa.

Nevarnost je bila velika, a hipoma ni vedel, kako naj mu pomaga. Ako zamahne s sekuro, utegne raniti tovariša, kačo pa samo razdražiti. Tudi s puško bi je ne mogel pogoditi. Pomoč pa je bila nujna. Kača bo zdajdaj strla svojo žrtev, potem pa jo bo pogoltnila.

Tedaj se je spomnil ognja. Skokoma jo je ubral nazaj h grmadi in zgrabil drog, ki je gorel s plamenom. Kača se je pričela odvijati, čim jo je dregnil v žrelo. Ni pa odnehal prej, dokler je ni pregnal med vejave. Pri tem je strahovito udrihala z dolgim repom. Rešilec se ji je spretno umikal, da ga ni zadela. Ubila bi ga bila z enim samim udarcem.

Štefan je ležal kakor mrtev, rahlo dihanje je bil še edini znak življenja. Tovariši so ga spravili v kolibo, kjer so mu z mokrimi obkladki lajšali bolečine. Mogel ni ne živeti ne umreti.

Njegovo pismo, polno izmišljene sreče in zadovoljstva, pa je hitelo iz dežele gorja k očetu v domovino.

(Dalje prihodnjič.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

občini. Krompirja bo še nekaj, toda fižola ne bo. Otave tudi ne bo nič. Ne vemo, če je bo zraslo toliko, da bo za pašo. Ze več kakor poldrugi mesec nismo imeli skoro nič dežja.

VELIKE RODNE PRI ROGAŠKI SLATINI. Pretekli mesec se je vršil nabor, ki pa je minil brez vsakih izgredov, za kar gre fantom vsa čast. Nedavno sta se na Velikih Rodnah stopli že dve priletni ženski. Ko so fantje prenehali s tepežem, so pa hajnujejo ženska — Vinotoči se že opuščajo, samo pri Blažu in pri Zbilu se še včasih razvedrimo. Obeta se nam dober pridelek. Le dežja primanjkuje. Gospodarska kriza se vedno bolj oglašja.

ZBELOVO PRI POLJČANAH. Zaradi raznih ovir se je moral v našem listu že javljeni termin za javno veselico tukajšnjega novoustanovljenega gasilnega društva preložiti na dan 9. t. m. Odbor prosi vsa sosednja tovariška in druga društva, da na ta dan pridejo v čim številnejšem obsegu na pomoč!

DOMAČE NOVOSTI

Naročnikom

Nekaj tednov je že, kar smo «Domovini» priložili položnice za one naročnike, ki dolgujejo celo ali delno naročnino za tekoče leto, pa smo sedaj na žalost opazili, da jih je še veliko, ki se dozdaj za plačilo še niso zmenili. Zakaj čakate, zamudniki? List mora tudi živeti, brez denarne pomoči se ne more vzdrževati nobeno podjetje. Zato storite svoje dolžnost in plačajte brez odloga oni mali znesek, ki velja za naročnino Vaše priljubljene «Domovine». Ako je morda kdo izgubil ali pokvaril položnico, naj piše upravništvu, ki mu bo takoj poslalo drugo.

Uprava «DOMOVINE».

* **Velik gasilski zbor v Mariboru.** V nedeljo se je vršil v Mariboru občni zbor Jugoslovenske gasilske zveze, ki jo je vodil zaslužni starosta g. Josip Turk iz Ljubljane. Iz poročila tajnika g. Frana Pristovška iz Ljubljane poznamo, da je zveza štela ob koncu poslovnega leta 725 gasilnih društev, organiziranih v 39 gasilskih žu-

pah. Med splošnim odobravanjem je bil za starostu zopet izvoljen g. Josip Turk. Omenimo naj še, da je skupščina v priznanje velikih zaslug na gasilskem polju izvolila za častne člane gg. Gezo Vezerja iz Martijancev, Antona Cererja iz Kamnika, Josipa Širca iz Zalca, Marijana Heržića iz Djakova, Antona Drašlerja iz Borovnice in inž. Menšika, predsednika Avstrijske gasilske zveze na Dunaju.

* **Zaostale rente bodo westfalskim rudarjem kmalu izplačane.** Kraljevska banska uprava objavlja: Westfalskim rudarjem, ki se nahajajo v domovini, se zaradi neposlovanja bank v Nemčiji za letošnji julij niso mogle doposlati njim pripadajoče rente. Prizadeti naj bodo po tem potu obveščeni, da rente niso ustavljene ali propadle. Naš konzulat v Düsseldorfu bo skrbel, da bodo čimprej doposlane upravičencem.

* **Uradovanje zopet po starem.** Ker je ponehala huda vročina, zaradi katere je bilo uradovanje po državnih uradih dopoldne skrajšano za eno uro, uradujejo državni uradi zopet od 7-30 do 12-30 in od 16. do 18., ob sobotah pa od 7-30 do 13-30.

* **Povišanje dovoljene vrednosti denarnih pisem in zavojev v poštne prometu z inozemstvom.** V zvezi z zakonom o denarju kraljevine Jugoslavije je finančno ministarstvo odobrilo, da se sme v pismih in zavojih z označeno vrednostjo pošiljati v inozemstvo do 100.000 Din.

* **Dovršen je daljnovod iz Velenja do Črnuče,** dolg približno 70 km in zgrajen za 60.000 voltov. Daljnovod drži iz Velenja mimo St. Petra v Savinjski dolini, mimo Gomilskega, preko Vranskega in Trojan, mimo Blagovice, Lukovice in Domžal na Črnuče. Dne 1. t. m. se je daljnovod priklopil v velenjski centrali na visoko napetost 5000 voltov in je odslej vsako dotikanje žic daljnovoda smrtonovarno, na kar se občinstvo opozarja. S 1. t. m. je dobila velenjski električni tok tudi vas Črnuče. Tok iz velenjske elektrarne se bo za enkrat rabil tudi pri dovrševanju glavne transformatorske postaje na Črnučah. S 15. t. m. se prične dobavljati tok iz velenjske elektrarne kolodvorom v Ljubljani. Ob koncu septembra bo dovršena glavna transformatorska postaja na Črnučah, nato se bo daljnovod priklopil na 35.000 voltov in se bo mogla prijeti dobava toka Domžalam in okolici in ostalim krajem.

* **Izenačenje predpisov o lovopustu.** Službeni list banske uprave z dne 31. julija prinaša naredbo, ki je zelo važna za lovce. Uvaja se enoten

prepovedani lovski čas za območje vse dravske banovine.

* **Odškodnina poškodovancem pri karambolu med «Karadjordjem» in «Morosinijem.** Vsi oni, ki so bili ob priliki nesreče našega parnika «Karadjorda», v katerega se je zaletel laški parnik «Morosini», kakorkoli oškodovani, so sprejeli sedaj nakazila, da se jim izplača priznana odškodnina. Nikdo ni ostal prikrajšan, ker je bila zahteva po odškodnini priznana v celoti.

* **Prosvetni odsek Narodne strokovne zveze v Ljubljani je ustanovil svoj tamburaški zbor.** Naprošamo vse člane Narodne strokovne zveze, ki imajo veselje do glasbe, da se čimprej prijavijo v pisarni tajništva.

* **Avto je zadel na gasilski tomboli v Kranju** pismoša Ostanek Franc iz Kranja.

* **«Vzroki našega siromaštva, poti in sredstva za izhod iz krize».** Pod tem naslovom je izdal diplomirani agronom g. Jamnik okusno opremljeno knjigo, v kateri podrobno obravnava ustroj slovenskega kmetijstva, njegove hibe in zmote in polaga zlasti važnost na raziskovanje konjunktura (dobre vnovčevalne možnosti) v posameznih kmetijskih panogah. Knjiga je prav svojevrstna za naše razmere, zato se bomo še podrobneje bavili z njenimi izvajenji. Nesporno bo pomagla ta knjiga mnogo do razčiščenja raznih nazorov o našem kmetijstvu. Dobiva se v vseh knjigarnah in stane s poštnino vred 40 Din.

* **Smrtna nesreča kmetijske matere.** V nedeljo je prišla na novomeški trg med drugimi tudi 37letna vdova Marija Matkova iz Gaberja s svojo 17letno hčerko Marijo. Obe sta prodajali maline in ko sta jih razpečali, sta odšli proti domu. Med potjo ju je dohitel z vozom trgovec Anton Travžan iz Bršljina, ki ju je vzel na voz. Ko so dospeli v Brusnice, je Matkova po nesreči padla pod voz in so ji šla kolesa preko trebuha in rok. Ponesrečenko je njen sorodnik prepeljal v novomeško žensko bolnico. Vsa zdravniška pomoč pa je bila zaman in je nesrečna žena umrla zaradi hudih poškodb. Pokojnica zapušča štiri otročičke.

* **Utonil je pri kopanju v Savi pod Stožicami** 11letni Ignac Presetnik, učenec petega razreda osnovne šole na Ježici, doma v Stožicah. Z drugimi otroki se je kopal v Savi in v neki kotlini obračal v vodi drevesni štor, ki se je zasukal tako, da je dečka pritisnil pod vodo, odkoder se ni mogel rešiti na površje.

Ivan Albrecht:

Jeza usode

IX.

Medtem ko se je bila minulo noč po prihodu v grad Janka kmalu umirila in zaspala, Margit dolgo ni mogla zatisniti oči. Ni se bala toliko za lastno usodo kakor za brata, ker je bila prepričana, da je izgubljen, ako je res padel Herbertu v kremplje. Čim njega ni, pa je pokopana tudi njena osveta.

Postelja, kakršne Margit ni bila vajena, jo je malone palila in vse ji je bilo zoprno in odveč. Sama nase se je jezila, zakaj je tako drzno postopala in preveč zaupala gosposkim.

Ko je ob zori zaspala, so jo mučile nevšečne sanje. Prišla je k Olgi, po tolikem tavanju, bojih in trpljenju je slednjič stopila pred svojo Vilmo, ki pa, joj, ni hotela niti pogledati razmršene ciganske starke. Jezno se je obračala od nje. Bolj ko je Margit nežno prosila, naj se ozre nanjo in ji dovoli, da jo objame, da jo pritisne na materni sree, bolj se je ponosna grofica odmikala in nazadnje starki celo zažugala, da bo poklicala policijo, da jo takoj na miznico «Vilma» vrže, ali ti kri res nič ne pove, kdo te kliče?» je javkala Margit, a Olga v ponosu: «Ne dotikaj se me, blazna ženska! Če si lačna, te ukažem nasititi, če si žejna, dobiš krepčilo, če si trudna, lahko pošeješ pod našo streho, da si opomoreš, toda gorje ti, ako se me le z mazincem dotakneš!» In Margit

je v bridkem srdu povzdignila drhteče roke in začela besno preklinjati svoje lastno dete, dokler se ni vsa zapenjena in trepetajoča splasila iz ne-ljubih sanj. Ko se je zavedla, se je vsa zvila v gube in molče strmela predse in čakala, čakala. In čas se ji je zdel tako moreče dolg, da bi si od same nestrpnosti in strupene negotovosti izgrebla iz prsi srce.

*

Grofica Olga si je oddahnila, ko sta s svakinjo odjezdili na plano. Najrajši bi zdirjala sploh kam daleč, da bi se vsaj za nekaj časa iznebila misli na preteče prikazni, ki so jo platile zadnje dni.

«Mislim, da prideva tudi brez spremstva varno domov», se je prva oglasila grofica Klara, ki ji ni bilo varstvo dodeljenih služabnikov nikakor po godu.

«Kako si srečna, draga svakinja, ko si tako pogumna in vedra», jo je občudovala Olga.

«Česa pa naj se bojim in čemu naj se žalostim», je kakor razposajeno dekle zagostolela Klara. «V sebi ne nosim strahov, onih, ki so zunaj, pa pač ne pustim blizu!»

«Tebi je lahko», se je stožilo Olgi.

«Vsakomur je lahko in vsakomur težko, če že hočeš, ali ne?»

«Bog ve!»

«Tu ni nič ugank! Dokler sije solnce, se veselimo njegove svetlobe in ne vprašujem, kje se to čas zgrinjajo sence. In brez senc ni strahov.»

«Res, brez senc ni strahov», je kakor odmev pritrdila Olga.

«No, vidiš,» je potrepljala svakinja vranca po vitkem vratu, «kako je vse to preprosto. Jasnost v srcu in nič drugega.»

Toliko vedrine Olga ni mogla razumeti in se ji je tudi zazdela neiskrena, ko je ob pogledu na Klaro nehote pomislila na svaka Lotarja, njegovega soproga. Kakšna je potlej njuna skupnost, ko je vendar grof Lotar vedno tako trpko zasenčen?

«Kam si se tako zamislila?» jo je s smehom preplašila svakinja. «Preveč premišljanja tudi ni dobro —»

Olga jo je začudeno pogledala. Ali se norčuje iz nje?

Sredi pota je spet menila Klara:

«Zdaj mislim, da varuha lahko vrneva Herbertu —»

Ne da bi čakala Olginega odgovora, je ukazala spremljevalcema, naj se vrne v gornji grad. Spodbodla je nato svojega konja in zajezdila tik k Olgi.

«Veš, saj mi ni res tako», je prijazno pogledala svakinjo. «Menda sploh nisem nikoli tako, kakršno se kazem. Iznebiti sem se notera samo nepotrebnih ušes —»

In je pokazala na jezdeca, ki sta hip kesneje izginila zadaj za ovinkom.

Grofica Olga ni vedela, kako naj sodi o tej nenadni izpremembi. Prvotno občutje blagodej-

* **Strela je ubila očeta in sina.** Pretekli teden sta šla v zgodnjih urah na domači travnik ne daleč od št. Vida pri Ptujju posestnik Anton Golob in njegov sin. Spremljala ju je tudi Golobova žena. Proti poldnevu je nastala nevihta in sta se zatekla oče in sin pod neko drevo, dočim je odšla žena rajši pod kopico sena vedrit. Oba kosca sta obesila na drevo svoji kosi, ne da bi slutila, kakšni nevarnosti se izpostavljata. Med treskanjem in grmenjem je nenadno treščilo v drevo, pod katerim sta vedrila Golob in njegov sin. Oba sta se takoj zgrudila na zemljo. Bila sta na mestu mrtva.

* **Huda nesreča pri popraviljanju motorja.** Mizarski mojster g. Janez Udovič v Novem mestu je hotel popraviti svoj motor, pri katerem se je na neki vožnji izgubil na užigalnem pedal ročaj. Da ga nadomesti, je poiskal med spravljanim železom nekak vijak iz medenine in ga pričel pripravljati s svojim pomočnikom 25letnim Albinom Zupančičem za montiranje. Fant je rabil za to delo tudi železno žagico, s katero je moral predolgi vijak prežagati. Nenadno pa je nastala silna razstrelba. Vijak je imel v svoji sredini zabito vojaško patrono, ki se je pri žaganju segrela in eksplodirala. Zupančič je dobil od izstrelka občutne rane po glavi, s katere mu je izstrellek posnel kožo z lasmi vred. Poškodovanece ima hude rane tudi na levi roki nad komolcem in na levi strani prsi, manjše rane pa je dobil po rokah. Zupančič je bil po zasilni obvezi takoj pripeljan v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

* **Nesreča kolesarja.** Pred kratkim zvečer se se je peljal na svojem kolesu tik za vitanjskim avtobusom slikarski pomočnik Ludovik Lužar iz Gaberja. Pred Pristovškovo gostilno v Spodnji Hudinji pa se je avtobus nenadoma ustavil, ker ima tamkaj postajališče. Lužar na to ni bil pripravljen in se je z veliko silo zaletel v zadnjo steno avtobusa. Pri tem je kolo odletelo nekaj metrov v stran, Lužar pa je obležal nezavesten na cesti. Na pomoč je bil poklican reševalni avto, ki je prepeljal ponesrečenca v celjsko javno bolnišnico.

* **Nesrečen padelec z drevesa.** Pri obiranju sadja je padel z drevesa 19letni posestnikov sin in gimnazijec Jože Novak z Vrhov pri Teharju in si zlomil desno roko. Poleg tega je dobil pri padcu hude notranje poškodbe in si je tudi pretresel možgane.

* **Nesreča otroka.** V celjsko bolnico je bila prepeljana osemletna delavčeva hči Ana Pršičkova s Polzele s hudimi poškodbami na obrazu in ostalem telesu. Ima razbito spodnjo čeljust in je izgubila pri nesreči tudi več zob. Igrala se je pod napuščem lesene strehe domače bajte, ki je bila podprta z močnim kolom. Nenadno pa sta pridrvela k bajti splašena konja, ki sta podporni steber podrla in se je lesena streha zrušila na ubogo dekletce.

* **V zobovju mlatilnice.** Šestletno Marijo Kristanovo, posestnikov hčerko z Donačke gore, je zobovje obratujoče mlatilnice zgrabilo za krilce in je stroj ubogega otroka večkrat z vso silo zavrtel okrog osi. Dekletce ima zlomljeno desno nogo in je poškodovano tudi po ostalih delih telesa. Ranjenko so prepeljali v celjsko bolnico.

* **Velik požar po streli.** Predzadnji terek dopoldne je v okolici Gornje Radgone pripekalo vroče sonce. Bil je lep dan, a popoldne so se že začeli zbirati temni oblaki. Začelo je grmeti in med bliskanjem je bilo slišati močan tresk. Ljudje, ki so bili šč na polju, so kmalu po tresku zapazili, da se je iz velikega gospodarskega poslopja Stefana Celca, po domače Jungbauerja, v Drobotincih začelo kaditi, nato pa je med močnim valom dima švignil proti nebu velik plamen, ki je zajel ogromno gospodarsko poslopje, v katerem je bil spravljen letošnji pridelek s krmo vred. Na kraju nesreče so se kaj hitro zbrali vaščani in reševali živino in kar se je še splach rešiti dalo. Prihiti so pa tja tudi gasilci iz Ziberce, Žepovcev in Apač in takoj stopili v akcijo. Zaradi pomanjkanja vode je bilo gašenje oteženo in je zgorelo gospodarsko poslopje do tal. Gasilec je le z veliko težavo bilo mogoče rešiti ostala poslopja.

* **Prostovoljno v smrt** je šel krojač Fran Požun od Sv. Križa pri Kostanjevici. Bil je nad eno leto živčno bolan, kar je imelo za posledico, da se je v petek zjutraj daleč od doma v gozdu pod vasjo Mladjem obesil na trto, narejeno iz kostanjeve šibe. Dokler je bil zdrav, je bil splošno priznan kot dober krojač. To nepričakovano dejanje jedva 36 let starega očeta je vzbudilo splošno sočutje z njegovo bolno ženo in štirimi nedoraslimi otročiči. Družina živi v največjem pomanjkanju in se dobrim sreem kar najtopleje priporoča.

* **Smrtna nesreča pri mlatilnici.** Ze zopet je mlatilnica zahtevala v Prekmurju smrtno žrtev. 15letni Jožef Zver iz Nedelice je bil na mlatil-

nici. Razvezoval je snopje in ga izročal onemu, ki ga je deval v mlatilnico. Delo ni bilo niti hudo. Nesreča pa ni mirovala. Fant se je približal odprtini in je hipno začutil, da mu neka sila vleče levo nogo v mlatilnico. Preden je mogel nogo rešiti, je med zobčniki zahreščalo in fant je zakričal, da so vsi odreveneli od groze. Naslednji trenutek je stroj obstal. Nudil se je grozen prizor. V stroju je ostala leva noga in spodnji del trebuha. Vsaka pomoč je bila zastoj. Revez je med strašnimi bolečinami kmalu izdihnil.

* **Hud vihar.** V Podkraj nad št. Iljem je v torek 28. julija popoldne ob priliki močnega neurja divjal silen vihar, ki je lomil drevesa, da je bilo grozno. Nekemu posestniku je podrlo tudi kozolec, ko je orjaški oreh, boreč se z besnim viharjem, telebnil preko kozolca. Sicer je neurje divjalo tudi po ostalih krajih Šaleške doline, vendar je omenjena vasica največ pretrpela.

* **Strela je zanetila velik požar.** Predzadnji terek popoldne so se zbrali nad Slovenskimi goricami črni oblaki. Okrog 3. ure popoldne se je zdajci začel močan grom in kmalu nato se je pojavil v Rožičkem vrhu močan dim. Strela je udarila v poslopje posestnika Alojzija Zdravca. Plameni so zajeli stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Živino in pohištvo so se rešili ob pravem času, a vse drugo z vsem letošnjim pridelkom je zgorelo. Trud gasilcev, da bi požar omejili, je bil zastoj, ker je zaradi suše primanjkovalo vode. Posestnikov sin Anton Vrtnjak se je pri reševanju pohištva hudo poškodoval. Ko je hotel spraviti iz sobe zadnje reči, se je začel rušiti strop. Dim ga je omamil, da ni našel izhoda. Morali so na oknih prelomiti železne križe, da so ga v zadnjem trenutku rešili, že opečenega po levi strani obraza in levi roki in nezvestnega.

* **Prva nesreča pri daljnovidu Črnuče-Velenje.** Na železen drog daljnovid Črnuče-Velenje so plezali v soboto zvečer pri Podlogu v Savinjski dolini trije fantje iz Kal pri Zalcu. Osemnajstletni Ivan Lesnik se je prijel žice, ki je bila pod tokom. K sreči ga tok ni ubil, marveč samo vrgel na tla. Pri padcu si je zlomil nogo in leži sedaj v bolnišnici. Opozarjamo prebivalstvo ob daljnovidu, naj se nikar ne igra tako lahko miselno z električnim tokom.

* **Požar pri Zrečah.** V Ljubnici pri Zrečah je zaradi vnetja saj v dimniku nastal v hiši posestnika Simona Malca požar, ki je upepelil hišo,

nega olajšanja je spet zmrlo in se umaknilo navalu vedno novih dvomov. Ne da bi karkoli odgovorila vsakini, je skušala razlagati dogodke izza tistega mrkega trenutka, ko je prvič zagledala senco grofa Jurija. Najsi je bilo to prav za prav šele čisto pred kratkim, se ji je vendar zdelo, da jo muči grozeča prikazen že dolgo večnost. Zakaj si je izbral rajnik vprav njo? In čemu zdaj pa zdaj tisto čudno beganje po gradu? Kaj ima Herbert z valptom, da si tako zagonetno namiguje? To ni občevanje med gospodom in služabnikom. Pa včerajšnje kramljanje z Lotarjem. Zakaj je Herbert iznenada tako zarohnel in odkod spet tista Jurijeva senca? In minulo noč, ves ta nemir, hrup, vik in zjutraj spet ono čudno vedenje Bartola Rottenkörnnerja.

Vse je bilo Olgi ena sama uganka, ki se je kakor začarana krogla žareče vrtela pred njo.

Mislila je na mater in na vse, kar je slišala v mladosti in še prej, prav tam daleč v detinstvu: Kako preganja mater zli urok, ki ji zapiše vsako dete smrti, preden zajoče na svet. Edino njo so oteli. Ali samo zato, da ne bo pretrgana veriga gorja in da bo ona trpela pod bremenom, ki ga je odložila mati, ko je legla v grob? Kaj so res vse te pošastne prikazni samo zato, da zamore v njej življenje, ki ga Olga čaka s tolikšno ljubeznijo in hrepenenjem?

Grofica Klara medtem od strani motri sva-kinjo in začne oklevati. Nekaj kakor sočutje se zgane v njej. Poteze na Oiginem obrazu se ji zaze čisto izpremenjene, nič več tako gosposko

drzne in oblastne kakor pred časom, temveč bolestne, skoraj mučniške. Tudi glede podobnosti z Jaklo se ji vidi ta hip Olgin obraz precej drugačen. Morda se je le zmotila in so vse govorce plod razgrete domišljije in težnje po nenavadnem, zastrtem in zagonetnem. Če so tako tančico stkale okrog Olgine glave samo govorce —

«Kako sem nespametna», si je skušala Klara razpršiti plahe pomisleke. «Ali naj obstanem na pol pota in naj bom še šibkejša mimo Lotarja?»

Vzlic temu ni mogla nič prav začeti in je jela kramljati s vsakino o letini in vremenu, o junaskih vitevih in krvočnih Turkih pa o tlačanih, ki da so najsrečnejša bitja pod solncem.

Olga je bila v pogovoru raztresena in je sva-kinjo z besedami bolj spremljala nego se z njo res pogovarjala. Vedno iznova se je vpraševala, čemu taka komedija: najprej govorjenje o vedrosti, potem pa nenadoma tista čudna resnoba. Ali je bilo zlagano prvo ali drugo — ali celo oboje in ni Klara ne to ne ono, ampak morda zgolj zopet senca, ki jo vabi in spelje v Bog ve kakšno zasedo?

Bolj ko ugiblje, bolj se zdi Olga sami sebi nesrečna. Jezna je na šoje in srake, ki vrišče po drevju kakor da zlokožno zasmehujejo vprav njo, jezna na jate črnih vranov, ki se izprehajajo po polju in se včasih kakor črna smrtna senca dvignejo v zrak in hudobno krakajo. In tudi proti Herbertu se nekaj mrkega dviga v njenem sre-
Zakaj ni njej zaupal tega, kar je danes tako na dolgo razkladal patru in svaku in —

Olga se izpod čela ozre na Klara in pogleda se srečata kakor dveje plamenov. Olga hitro povesi oči in skuša prikriti solzo, ki ji izdajalsko zdrkne po licu. Tedaj se ji zahoče, da bi planila in zdirla daleč, daleč, kjer ne bi bilo ne gradov ne ljudi, temveč samo prostrana priroda pred obličjem božjim. Tam bi pokleknila in s solzami izprala žalost in strah in dvome in vse mrko, temno in neznano, ki jo mori in duši. Skoraj nevede spodbode konja, še, še in še, da se takega ravnanja nevajena žival prestrašeno vzpne in na slepo zdirla v daljo.

Preden se je gospa Klara zavedla, je bila Olga že daleč in skupine tlačanov, ki so delale po polju, so se začudeno ozirale za vihrajočo grajsko gospo. Nekaj časa Klara sama ni vedela, kaj naj stori, slednjič pa je tudi ona spodbodla konja, toda žival se je upirala in se nikakor ni hotela spustiti v dir. Vzpenjala se je, rezgetala in strigla z ušesi, z mesta pa se ni ganila, kakor da je pribita. Gospo Klara je začel polivati znoj. Nehote ji je brnelo po glavi, kar je bil Herbert davi pravil o čarovnjah. Z drhtečim glasom je pričela ljubkovati konja, dokler ga ni pomirila, nato pa je razjahala, stopila pred vranca in začrtala predenj tri križe. Potem se je spet zavihtela na konja in ga prav rahlo potegnila za uzdo.

(Dalje prihodnjič.)

gospodarsko poslopje in vse že opravljene pri-
delke.

* **Strela je zanela požar.** V ponedeljek po-
poldne, ko se je vlila na Maribor in okolico moč-
na ploha, je med silnim grmenjem treščilo v ve-
liko gospodarsko poslopje veleposestnika Janeza
Šušca v Hotinji vasi. Ogenj se je tako naglo raz-
širil, da je bilo mogoče rešiti samo živino, ki pa
je bila tudi že močno omamljena od dima. Razen
poslopja je požar uničil vse gospodarsko orodje
in vozove. Zgorelo je tudi osem svinj. Gasilci so
imeli mnogo truda, da so preprečili večji raz-
mah ognja.

* **Velik gozdni požar.** Pri Rnjušču blizu No-
rega mesta se je vnel te dni gozd od ostankov
ogorkov, katere so po ognju pustili rnjuški pa-
stirji, ki so imeli svojo živino v jutranjih urah
na paši. Na kraj požara so prihiteli novomeški
gasilci s svojim avtomobilom in motoriko, prišli
pa so tudi gasilci iz Uršnih sel, Kamenc in iz
Šmihela. Ker ni v bližini nikake vode, so ostali
na pogorišču gasilci iz Šmihela, ki so napravili v
ogroženem delu dolg prekop in tako ogenj ome-
jili. Pogoreli so v celem 3 ha mladega gozda, ka-
tere lastniki so kmetje iz Rnjušč in graščak
g. Langer.

* **Smrtna nesreča motociklista na Ježici.** V
torek zjutraj se je na Ježici pri Ljubljani pri-
petila huda nesreča. Železniški prelaz na Dunaj-
ski cesti na Ježici blizu Tavčarjevega dvora nima
zavornice. Ker je na Dunajski cesti velik pro-
met, gre vedno pred prihodom vlaka k železni-
škemu prelazu službujoči železničar bližnje po-
stajice z rdečo zastavico v rokah, da daje voz-
nikom in avtomobilistom znamenje, naj počakajo
pred prelazom. Tudi v torek zjutraj je bil čuvaj
Alojzij Zeleznik na svojem mestu. Ko je ob 8:32
privozil tovorni vlak iz Ljubljane proti Ježici,
je stal pred prelazom Zeleznik in opozarjal voz-
nike, pešce in avtomobiliste z zastavico v rokah,
naj pazijo na prihajajoči vlak. Istočasno sta pri-
vozila po cesti proti Ljubljani na motociklu Ivan
Jošt, veleposestnikov sin, rojen leta 1902 v Go-
tlovljah pri Zalcu, in njegov brat. Zeleznik jima
je z zastavico pomahal, naj se ustavita. Jošt je
očitno prezrl znamenje ali pa je bil prepričan,
da bo še pravočasno prevozil progo, in je vozil
naprej. V naslednjem hipu je pa privozil tovorni
vlak. Strojevodja je opazil pretečo nevarnost in
je hotel v zadnjem hipu vlak ustaviti, kar se mu
ni posrečilo. Motociklist se je z vso silo zaletel
od strani v lokomotivo. Motocikel je prišel pod
kolesa, Ivan Jošt je pa odletel v stran, kjer je s
hudimi notranjimi poškodbami obležal nezave-
sten, dočim je ostal njegov brat po čudnem na-
ključju nepoškodovan. Ranjenega mladeniča so
takoj pobrali in mu nudili prvo pomoč, potem je
pa bila pozvana reševalna postaja iz Ljubljane.
Z reševalnim avtom so ponesrečenega motocikli-
sta prepeljali v ljubljansko bolnico. Bila pa je
vsa pomoč zaman in je nesrečni Jošt umrl zaradi
hudih poškodb.

* **Žrtev nočnega napada.** V petek okrog pol-
noči se je vračal po državni cesti v Vojnik proti
domu 66letni posestnik g. Jakob Kovač. Nena-
doma pa ga je v temi brez vsakega vzroka na-
padel z odprtim nožem neki F. in ga dvakrat za-
bodel. Eno rano ima Kovač na vratu, drugo pa
med rebri na desni strani prsnega koša. Prvo
pomoč je nudil poškodovancu celjski okrožni
zdravnik. Kovačevo stanje ni baš nevarno, ven-
dar bi mogel napad končati s hujšimi posledic-
ami, da ni priskočil očetu na pomoč njegov sin
Adolf. Kovač se zdravi v domači oskrbi.

* **Žrtev nočnih sadnih tatov.** Pred kratkim sta
prišla v sadovnjak 24letnega posestnika in kro-
jača Franca Breznika v Mozirju dva neznana
fanta, ki sta se spravila na hruške. Breznik je bil
slučajno prebujen in ju je prepadil. Ko je tek-
el za njima, mu je eden sadnih prijateljev skočil
pod noge in ga prevrnil, pri čemer si je Breznik
nalomil desno nogo. Zdravi se v celjski javni bol-
nici.

* **Očeta je zabodel.** Pred nekaj dnevi je bil v
družini posestnika Rantaše v Hrašenskem vrhu
hud dan. Vsa družina se je med seboj sprla. Po

dolgem prerekanju je 18letni sin Anton zabodel
očeta v levo stran reber in ga nevarno poškodo-
val. Sirovi sin je bil aretiran.

* **Drzen vlom.** V noči na 29. julija je bilo
vlomljeno skozi okno pri gospe Bračičevi, go-
stilničarki pri Sv. Barbari v Halozah. Neznane-
morda jih je bilo tudi več, je ukradel razna ži-
vila, cigarete, namizne prte in drugo. Orožniki
so na delu in so tatu že na sledu.

* **Nesramnost tatinskih pobalinov.** Nedavno
so neznani potepini ponoči okradli tri posest-
nike iz Dobrove pri Skocijanu. Janškovec so iz-
maknili voz, posestniku Pirnarju konja in Du-
moviču konjsko vprego. Celo noč so se nato vo-
zili in popivali po okoliških vaseh. Ob kakih treh
zjutraj so se v največjem diru pripeljali do gma-
jne pri Dobruški vasi, kjer jih je doletela ne-
sreča. Pijani smrkolini so namreč konja brez
prizanašanja podili in splašili, da se je voz ne-
nadno zvrnil. Pri padcu se je voz popolnoma raz-
bil. Lopovi so nato pustili konja in vse, kakor
se je prevrnilo, in se neznano kam porazgubili.
Okradeni posestniki so drugo jutro poslali po
orožnike. Na poti do orožniške postaje pa je sel
zapazil razbiti voz. Pozneje je tudi prišlo poro-
čilo, da se je na neki nji, posejani z deteljo,
pasel konj z vprego na sebi. Orožništvo išče po-
tepine, ki ne bodo ušli zasluženi kazni.

* **Drzni tatovi.** V petek zjutraj je z vso naglico
prisopihal na rajhenburško postajo posestnik
Martin Povhe iz Ortnice pri Kozjem. Ves upehan
po štiriurni naporni hoji, je vendarle našel, kar
je iskal, namreč dve ženski, ki sta mu v minili
noči pokradli vse perilo in vzeli s seboj še tor-
bico njegove žene. Prva tatica je Ana Šulerjeva,
stara okrog 20 let, ki ji je oče posestnika Pov-
heta varuh. S seboj je te dni privedla od neko-
d svojo prijateljico, ki se je izdajala za Brano Mi-
loševičevo, o kateri pa so kozjanski orožniki že
ugotovili, da je v resnici 24letna Marica Balno-
vičeva, doma iz Negotina. Tatice sta posestniku
Povhetu pobrali za okroglih 3000 Din blaga. Z
rajhenburškega kolodvora sta bili takoj z avto-
mobilom odpeljani na orožniško postajo na Se-
novem.

* **Rodbinska žaloigra na Gorenjskem.** V noči
na soboto okrog 3. ure je izvršil samomor Josip
Kemperle, ki je bil lovski in gozdni čuvaj pri
lesnem trgovcu in posestniku Francu Dolencu v
Zgornji Kokri. Ljudje so ga našli na poti od žage
družbe «Jezersko» proti Dolenčevi vili ležečega
na lastni suknji. Kemperle se je ustrelil z eno-
cevno puško prav v srce. Nesrečnik je bil star
komaj 34 let. Po rodu je bil iz Sorice. Bil je po-
ročen in zapuščal nepreskrbljeno ženo in tri
otročičke. V smrt je šel Kemperle zaradi zakon-
ske nezvestobe. V zadnjem času je namreč imel
razmerje z neko poročeno žensko, ki ga je tako
prikenila nase, da se ni brigal za svoj dom, ob-
upano ženo in otroke. Niti stanoval ni več doma.
Počasi pa se je Kemperle začel zavedati, da ni
storil prav, ker je zapustil svojo družino. Ker ni
vedel, kako bi popravil zlo, si je v obupu vzel
življenje.

* **Požig na samotni kmetiji.** V noči od 30. na
31. julija je na nepoznan način nastal požar v
gospodarskem poslopju posestnika Vincenca
Povšeta na Selih pri Toplicah. Goreti je prišel
okrog polnoči pod, na katerem je bilo mnogo
sena. Prvi je zapazil požar domači hlapec, ki je
spal v mlinu. Ta je hitro zbudil gospodinjo, ki
je bila sama doma z otroki, medtem ko je go-
spodar dan prej odpotoval po opravkih v Kar-
lovec. Žena in hlapec sta hitela vleči vozove na
varno. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Podturna,
ki se zabranili, da ni pogorelo vse s hišo vred.
Pogoreli pa so pod, kozolec, čebelnjak s čebelami
in hlev, v katerem je bila krava, ki se je odtr-
gala, zbežala in se tako rešila.

* **Grdo ravnanje.** V St. Vidu pri Planini je
postala Marija Pevčeva žrtev napada svojega
moža Ivana. Ko se je zjutraj odpravljala k maši,
je mož navalil nanjo in jo s kamnom tolkel po
glavi in po hrbtu, dokler se ni onesvestila. Pustil
jo je ležati na tleh, sobo pa je zaklenil. Nesrečno
ženo je šele tašča zvečer, ko je prišla domov,

rešila in spravila v posteljo. Poklicali so zdrav-
nika, ki je močno poškodovani ženi nudil prvo
pomoč. Marija Pevčeva biva sedaj s svojim ma-
lim otrokom pri svojem očetu, proti možu pa so
kozjanski orožniki uvedli preiskavo.

* **V gostilno ne sme.** Deželno sodišče v Ljub-
ljani je Francu Mejaču, posestnikovemu sinu v
Zajasovniku, prepovedalo zahajanje v krčme za
dobo dveh let.

* **Sirov napad na kmečko posestnico.** V Tre-
vičah pri Sv. Marjeti ob Pesnici se je odigral ne-
verjeten sirov napad. Zaradi nekkih besed je na-
valil posestnikov sin Josip K. od Sv. Marjete na
43letno posestnikovo ženo Rozalijo Marčičevo s
sekiro. Hotel jo je udariti z ušesom sekire. Dva-
krat se mu je srečno umaknila, tretjič pa jo je
udaril po levi rami. Zadal ji je tako občutne po-
škodbe, da so jo morali prepeljati z reševalnim
avtomobilom v mariborsko bolnico.

* **Vlomilci v zidanice.** V novomeškem okraju
zasledujejo že dalje časa 30letnega Franceta Za-
garja, pristojnega na Golušnik, ki pridno ob-
iskuje zidanice. Zagar je pred dnevi vlomil v zi-
danico na Trški gori, last gospe Bleiweis-Trste-
niške iz Ljubljane, in si prisvojil najrazličnejše
predmete. Tat je zidanico popolnoma izropal.
Nekaj dni zatem je gotovo isti storilec obiskal
drugo zidanico na Trški gori, last gostilničarja
Franceta Kastelica iz Bršljina, in odnesel razno
blago.

* **S tihotapstvom saharina se še vedno pe-
čajo nekateri ljudje kljub opasnosti tega posla.**
Tako je imelo orožništvo iz Rač že dalje časa na
sumu Leopolda Freša in njegovo ženo, da se ba-
vita s tihotapstvom saharina. Njunim poslom je
posvetilo posebno pozornost in ju naposled tudi
prijelo pri tihotapstvu. Pri patroliranju skozi
vlak, ki odhaja iz Maribora proti Celju, sta se
ustavila raška orožnika, komandir Hirš in Ram-
šek, pred kupejem sumljive zakonske dvojice in
pregledala njuno prtljago. Našla sta 14 kg saha-
rina. Znatno količino saharina je imela Freševa
všite v spodnjem perilu, kar jo je tako odebilo,
da sta baš zavoljo tega orožnika še prav posebno
vestno preiskala prtljago. Oba zakonca sta bila
izročena finančnim oblastvom, ki so ju obsodila
na veliko globo, odnosno na leto dni zapor v
primeru neizterljivosti. — Istega dne pa so za-
plenili carinski organi pri neki dami med vožnjo
vlaka od St. Ilje proti Mariboru dva kilograma
saharina. Ženska je bila takoj po prihodu v Ma-
ribor obsojena na 42.000 Din globe. Kakor po-
ročajo, so zaplenili finančni kontrolni organi tudi
večjo količino saharina na Zidanem mostu.

* **Velik vlom v Hajdini.** V eni zadnjih noči so
vlomili neznani tatovi skozi okno v gostilno Ivana
Ogrizka v Hajdini. Odnegli so s seboj denarja,
tobaka in cigaret v skupni vrednosti nad 40.000
dinarjev. Orožništvo je zlikovcem že za petami.

* **Po treh letih je prišel v roke pravice dela-
vec Anton Mikša, ki ga zasleduje sodišče v Ko-
njicah od l. 1928., ko je s kolom hudo ranil posest-
nika Janeza Kokolja iz Kota. Po izvršenem činu
je Mikša pobegnil v Avstrijo, kjer je delal pri
kmetih kot hlapec. Nedavno pa se je stepel in bil
po prestani kazni v Avstriji izročen našim ob-
lastvom.**

* **Telesno zaprtje, slaba prebava, abnormarno
razkranjanje in gniloba v črevesju, pomnožena
vsebina kisline v želodčnem soku, nečistost ko-
že na obrazu, hrbtu in prsih, čermasti turi, mar-
sikateri katari motne sluznice preidejo, če se
uporablja naravna «Franc Jožefova» grenčica.**
Številni zdravniki in profesorji uporabljajo
«Franc Jožefovo» grenčico že desetletja pri od-
raslih in otrocih obeh spolov z največjim uspe-
hom. «Franc Jožefovo» grenčico prodajajo vse
lekarne, drogerije in specerijske trgovine.

* **Aretacija nevarnega vlomilca.** V zadnjih
dveh mesecih je bila izvršena v Mariboru in oko-
lici cela vrsta večjih in manjših vlovov. Orož-
niki in policija so vestno preiskovali vse sledi,
vendar je bilo gotovo, da je na poslu zelo pre-
tikan vlomilec, ki je znal zabrisati dobro vse sle-
dove za seboj. Naposled se je posrečilo policijski
patrulji aretirati v Pohorski ulici Ivana Magerla,

30letnega brezposelnega knjigoveškega pomočnika, rojenega v Krškem in izgnanega iz mariborskega policijskega okrožja. Možak je bil prvotno zelo užaljen, ko so ga varnostni organi prijeli, dasi je že star znanec mariborske policije, ker je bil že sedemkrat kaznovan zaradi tatvin, vlomov in cerkvenih ropov. Naposled pa je opustil odpor ter priznal, da je izvršil celo vrsto tatvin.

*** Sirov napad z nožem.** Zadnji dan naborov v Slovenski Bistrici, 28. julija, je že od ranega jutra potekal med glasnim petjem pa tudi neprijetnim kričanjem po mestnih ulicah. Nekako ob 13. uri se je podala gruča pohorskih fantov po državni cesti proti Sv. Jožefu. Za njimi sta prišla znana podivjanca brata Rudolf in Maks Prepelič iz Gabernika in se brez neposrednega povoda zakadila v Jožeta Javornika iz Frajha. Obdelala sta ga najprej s koli, ki sta jih potrgala iz bližnjega plota, nato pa mu je Rudolf Prepelič še zabodel v hrbet dolg nož in mu prerezal del pljuč. Ranjenec se je podal k zdravniku dr. Černeju, ki mu je nudil prvo pomoč in mu nujno nasvetoval, naj se poda takoj v bolnico, vendar ga ranjeni Javornik ni ubogal, nego se je potikal še vse popoldne po mestu, dokler ni docela obnemogel. V brezupnem stanju se nahajajočega ranjenca so morali naposled z reševalnim avtom odpeljati v Maribor.

*** Roparski napad pri belem dnevu.** Predzadnjo nedeljo popoldne se je v družbi dveh prijateljic podala h Kapeli pri Radencih v tamkajšnjem zdravilišču se začasno nahajajoča 46letna D. L. Na pešpoti sredi gozda so zapazile neznačnega moškega, ki se je oziral okoli. Prišedši do njega, so ga vprašale, ali gredo po pravi poti. Neznanec je mirno odgovoril, da je pot prava in je ostal dalje na svojem mestu. Ko pa so bile D. L. in njeni spremljevalki od neznanca že precej oddaljene, se je mož podal za njimi in izmaknil D. L. iz rok ročno torbico s tako močjo, da je njeni spremljevalki strgal obleko. Ropar je nato zbežal. V ročni torbici je bilo okrog 600 Din gotovine in nekaj drugih vrednosti. Zaradi vpitja D. L. in njenih spremljevalk in ker najbrž ni mogel odpreti ročne torbice, je napadalec na begu torbico odvrnil. Ročno torbico so našli ljudje, ki so po isti poti prihajali od Kapele in jo izročili D. L. Ropar je bil prijavljen orožnikom.

Prosvetno delo Zveze kulturnih društev v Mariboru

Izredno delavna Zveza kulturnih društev v Mariboru, ki ima včlanjenih 270 organizacij, nam je poslala dopis o svojem delu v zimskopomladni sezoni. Iz dopisa povzemamo:

Na dan občnega zbora, 16. novembra lani, je bilo ustanovljenih 8 novih potovalnih knjižnic ZKD (Orla vas, Oplotnica, Razvanje, Olimje, Vurberk, Gorica v Prekmurju, Zreče, Cirkovce), katerih število se je s tem zvišalo na 50.

Gospodarskoprosvetni poučni tečaj s filmi so se vršili v teku zime v Ptuj, Konjicah, Selnici ob Dravi, Ljubnem, Središču ob Dravi, Beltincih in Zamostju pri Dolnji Lendavi, kjer se je ustanovila tudi potovalna knjižnica. V Ptuj se je vršila higienska razstava.

Prosvetne konference so bile v Konjicah, Dolnji Lendavi, Gornjem Gradu, Ljubnem v Savinjski dolini, Rečici ob Savinji, Središču ob Dravi in Beltincih.

21. in 22. februarja se je vršil v Mariboru prvi knjižničarski tečaj ZKD za vzgojo podeželskih knjižničarjev. Udeležilo se ga je 19 tečajnikov, po večini kmetski fantje.

Od 22. do 29. marca je bil s sodelovanjem šolskih vodstev v vsej bivši mariborski oblasti teden narodnega zdravja, ki ga je priredila ZKD delno s pomočjo gg. zdravnikov. ZKD je ob tej priliki izdala poljudno knjižico »Vsakdo sam svojega zdravja kovač«, ki jo je spisal g. dr. Josip Vrtovec, šef Zdravstvenega doma v Mariboru, kateremu na tem mestu iz-

rekamo iskreno zahvalo, v 60.000 izvodih. Knjižica se je v teku tega tedna delila med narod. Ta teden narodnega zdravja se je vršil v obliki predavanj na šolah delno za otroke iz višjih razredov, delno za odraslo prebivalstvo. Predavali so gg. zdravniki, kolikor so bili na razpolago, delno pa gg. učitelji sami, ki se tudi že odlično bavijo z vprašanji našega podeželskega zdravstva. Ta predavanja so se vršila na 362 osnovnih in 10 meščanskih šolah. Predavanj je bilo 340, 119 od gg. zdravnikov. Poslušalo jih je 31.165 otrok in 9750 odraslih. Razdeljenih je bilo 43.340 knjižic. Razen tega je 255-krat v ZKD včlanjenih društev v teh dneh razdelilo 5100 knjižic. Skupno je bilo torej razdeljenih med narod 48.440 knjižic.

Nedvomno impozantna prireditev, dasi se zavedamo marsikatero pomanjkljivost!

V teku letošnjega leta je mariborska ZKD odkupila od ljubljanske posestrime knjižnico na Bregu pri Ptuj in nanovo otvorila knjižnico v Dolnji Bistrici (srez Dolnja Lendava).

V zadnjem času pa je ZKD v Mariboru brez vsega hrupa v javnosti dala med naš narod 25 novih svojih potovalnih knjižnic, in sicer: v Benico, Petešovec in Turnišče pri Dolnji Lendavi, v Tešanovce in Puconce v srezu Murski Soboti, k Sv. Primožu na Pohorju, v Kaplo, k Sv. Jerneju nad Muto, v Ojstrico nad Dravogradom, k Svetemu Lovrencu na Pohorju, v Svečino, v Skomarje pri Konjicah, v Škale, k Sv. Andražu v Slovenskih goricah, v Zetale, k Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, v Koprivnici pri Rajhenburgu, v Venčesl nad Slovensko Bistrico, v Zibiko, k Sv. Miklavžu na Dravskem polju, k Sv. Martinu pri Vurberku, na Polzelo, na Tinje nad Slovensko Bistrico, k Sv. Antonu na Pohorju; ter zamenjala knjižnico v Kalobju.

Ako vpoštevamo, da je izmed teh 25 knjižnic 12 izrazito obmejnih, bomo razumeli ogromni pomen dela ZKD. Število potovalnih knjižnic ZKD je poskočilo s tem na 78. To je v teku ne polnih šest let dela vsekakor časten uspeh!

Odbor ZKD pripravlja večje prosvetne prireditve v bodoči jesensko-zimski dobi v Šmarju, Celju, na Vranskem, v Šoštanju, Rogatcu, Gornji Radgoni, Mariboru, na Prevaljah, pri Sv. Lenartu in na Kozjem, kjer se bodo obenem povsod izvršile ustanovitve okrajnih pododborov ZKD v svrhu poglobitve dela. Za zimo se pripravlja II. knjižničarski tečaj. Pripravlja se tudi velika prireditev teden naše knjige.

Učiteljstvo pred 70 leti

Sedanji rod si pač težko ustvari sliko, kako se je godilo učiteljem v starih časih pred 60 do 70 leti in kako je bilo s poukom, ko je bila šola podrejena cerkvenim oblastem.

Pred tedni je umrl v Ljubljani najstarejši kranjski učitelj g. Ivan Gantar, star 89 let. Mož je znal še v visoki starosti prav zanimivo pripovedovati zgodbe iz tedanjega učiteljskega življenja, ki ga je sam okušal precej let.

Gospod Gantar je bil Zirovec. Dobrih 18 let je bil star, ko je dovršil tedanje učiteljsko šolo v Idriji in bil imenovan za učitelja, organista in mežnarja v Adlešič ob Kolpi. Glavni sta bili zadnji dve službi, šolski pouk je bil postranska reč. Od Zirov do Adlešič je potoval štiri dni. Takrat (leta 1861.) še niti gorenjske železnice ni bilo.

Dekret, seveda nemški, mu je bil izdan od knezoškofijskega konzistorija v Ljubljani, podpisan od kanonika Zavašnika kot višjega šolskega nadzornika, pred katerim se niso tresli le tedanji učitelji, odvisni od njegove milosti, ampak so se ga bali tudi duhovniki, posebno narodno čuteči in za prebujo naroda delavni.

V tem dekretu je bilo naštetih dokaj dolžnosti do nadrejenih in navedeno je bilo, kako se mu je obnašati napram tem gospodom, a pravice, ki naj bi jih tudi imel, v dekretu ni bilo. S takim dekretom se je Gantar predstavil župniku v

Adlešičih. Ta pa mu je osorno dejal: »Čemu ste prišli? Tu že imamo svojega mežnarja in organista, ki bo opravljal tudi učiteljsko službo. Le pojdite nazaj!« A Gantar, četudi mlad, mu je odvrnil: »Gospod župnik, prosim, tu je moj dekret, podpisan od višjega šolskega nadzornika Zavašnika, s katerim sem semkaj imenovan, zato bom tu ostal!«

Župnik ga je pogledal od nog do glave; videč mu je bilo, da mu odločen nastop mladega učitelja ni bil po volji, in je odvrnil: »No, pa ostani!«

Na vprašanje, kje je šola in kako bo s hrano, je dobil odgovor: »Šola je tu blizu. Tam boste dobili tudi svoje stanovanje, toda šele tedaj, ko bo izpraznjeno. S hrano pa tu ne bo nič, ker ni nobene gostilne daleč naokoli.«

Šola je bila zapuščena, a stanovanje, v katerem je prebival dotedanji organist s svojo družino, je bilo zamazano, da niti za živino ni bilo primerno.

No, vse te težave je Gantar z odločno voljo premagal. Župnik se je slednjič dal omehčati in mu je dajal hrano. Stanovanje, ko se je izselil stari organist čevljar, je dal očediti in prebeliti. Gantar je pričel svoje poslovanje kot učitelj, organist in mežnar.

Ko je bilo vpisovanje otrok v šolo v začetku novembra leta 1861., so ga otroke spremljajoči starši kaj po strani gledali in zmajevali z glavami, češ: »Tale mladi učitelj nam bo orglat!« Bili so pač na starega organista čevljarja silno navezani. Ta jim je igral po božji službi razne poskočnice in sam zlagal pesmi za razne praznike. Za božič jo je imel:

»Marija je jokala,
svet Jožef je klev,
ker ga ta betlehemski folk
pod streho ni vzev...«

Neka druga pesem starega organista je bila takale: Zbor: »Osel, volek tam stoji.« Prvi pastir: »Stoji.« Drugi pastir: »Kaj nek tam tako šumi?« Prvi pastir: »Šumi.« Drugi pastir: »Kaj je?« Prvi pastir: »Angel je.« Zbor v hitrem tempu: »Angel je, angel je, pejmo pogledat, kaj nam četi!«

Za predpust si jo je takole izgruntal:

»Oh, kaj za en trošt in veselje
pri tej nebeški ohceti,
ki ne bo nikdar jenjala,
bo večno gverala.«

Gantar je vse to odpravil, ko je prevzel orglanje in uvedel res cerkvene in nabožne pesmi, kar pa ljudem v začetku ni bilo všeč, a so se počasi privadili in ga začeli hvaliti.

Še večji križ in težave so bile s poukom. Nereden obisk. Otroci so prišli v šolo ali ne; posebno poleti je bil največji nered. Pripomočkov za pouk nobenih. Župnik je prihajal v šolo, kadar se mu je zljubilo, in poučeval krščanski nauk. Učitelj se je moral vnesti v zadnjo klop in ga poslušati. Ko mu je ta nekega dne pripomnil: »Gospod župnik, Vi ste vedno v šoli s svojim krščanskim naukom, kdaj pa naj jaz kaj naučim otroke?« Odgovor je bil: »Krščanski nauk je prvi, Vaši predmeti so pa zadnji in če si jih tudi ne naučite!«

Zanimivo je bilo tudi pri tedaj običajnih izkušnjah na koncu leta, h katerim so se navadno zbrali sosednji duhovniki z dekanom na čelu. Dokler se je vršilo izpraševanje otrok iz krščanskega nauka, so duhovniki poslušali, a ko so prišli na vrsto posvetni predmeti, ni bilo nobenega zanimanja več. Ob takih prilikah je bilo za povablence v župnišču večje kosilo.

Na tako kosilo je bil povabljen, ne prvo, ampak šele drugo leto tudi Gantar. Ko so zamenjali krožnike, ga je vprašal poleg njega sedeči kaplan z zapovedujočim glasom: »No, ali ne boste pomagali pobirati krožnikov in prinašati jedil na mizo?« »Ne, gospod kaplan, povabljen sem na kosilo kakor vi, da jem in pijem«, je bil odločen odgovor.

Ko je tedaj šel za trenutek ven na hodnik, je stopila kuharica iz kuhinje in se zadržala: «Ali ne greste pomagat, saj vidite, da ta (prejšnji mežnar) ne more zmagovati vsega dela!» Gantar pa ji je obrnil hrbet in odšel nazaj v sobo.

Ena najvažnejših nalog tedanjega učitelja je bila strežba ob birmi, in sicer je moral streči pri kosilu škofu in duhovnikom s prinašanjem jedil in zamenjavanju napizno pripravo.

Nekega vročega poletnega dne se je šel Gantar kopat v bližnjo Kolpo. Ko je prišel dobro v vodo, je zaslišal zvonjenje. Hitro je skočil iz vode, se oblekel in hitel proti cerkvi, da bi ugotovil, kaj se je zgodilo. Na potu je srečal župnika in ga vprašal, kdo je zvonil. Župnik je odgovoril: «Jaz, da vas pokličem in vam povem, da je večna luč pred velikim oltarjem ugasnila. Takoj jo prižgite!»

Tako je bilo življenje nekdanjih učiteljev. Same dolžnosti in sama zapostavljanja, a nobenih pravic.

Merilo izobrazbe.

Gasper: «Moj brat je zelo izobražen, Oženil se je z doktorico».

Miha: «O, moj brat je pa še bolj izobražen. On se sploh ni oženil».

Neroda.

A: «Glej, s kakšno staro škatlo se vozi Janez.»

B: «Oprosti, to je vendar moj avtomobil...»

A: «Tako? No, saj sem mislil ono žensko, ki je pri njem...»

B: «Ta pa je moja žena...»

Navihanka.

Vanda: «Cuješ, Ela, tvoj mož je tak skopuh, a ti imaš vedno dovolj denarja...»

Ela: «Zelo enostavno! Kadar hočem imeti denar, mu rečem, da se hočem povrniti k materi, pa mi mož vedno takoj odšteje denar za vožnjo.»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

STRAŠEN POŽAR V TOVARNI DUŠIKA V RUŠAH.

Ruše, avgusta.

Minili ponedeljek proti 4. uri zjutraj je nastal v tovarni dušika in karbida v Rušah pri Mariboru silen požar, ki je pretil uničiti to našo najmodernejšo tovarno, ki dobavlja našemu kmetijstvu vsako leto večje količine umetnih gnojil. Domnevajo, da so se neke kemične snovi same vzele v skladišču umetnih gnojil. Ogenj sta zapazila nočna čuvaja, ki sta brž poklicala tovarniško osebje. Od vseh strani so prispela gasilna društva, tako da je bilo zbranih okoli 7. ure zjutraj na kraju katastrofe nad 140 gasilcev, ki so z 12 motornimi in dvema ročnimi brizgalnami poskušali rešiti, kar se je še dalo, in omejiti požar, ki je resno ogrožal večino številnih tovarniških poslopij z njihovimi dragocenimi stroji.

Posebna opasnost je pretela poslopju, pri katerem se nahajajo trije veliki tanki napolnjeni s štirimi vagoni nafte in bencola. Gasilci so z nadčloveško požrtvovalnostjo in v vedni smrtni nevarnosti odbijali napade ognjenega morja, ki je ogrožalo to poslopje, in s tem obvarovali ruško tovarno pred silno katastrofo.

Med skoro neprodinim dimom, ki je zajel pogorišče v globoko temo, so se lotili pogumni gasilci in delavci reševanja železniških vozov, natovorjenih s karbidom in umetnimi gnojili in jih tirali preko razbeljenih tračnic proti izhodu in postaji.

Ko je bil požar na višku, se je lotil že tudi mešalnica za umetna gnojila, ki so jo v zadnjem hipu rešili. Ves čas, ko so se morali gasilci posvetiti samo omejevanju požara, so divjali nesnasitni plameni v skladiščih dušičnih gnojil in karbida. V skladiščih se je nahajalo ob času nesreče nad 1100 vagonov karbida, poleg tega pa še v vkladalnicah osem vagonov dušičnih gnojil,

en vagon soli, 35 ton suhega superfosfata in 30 ton vlažnega fosfata, štirje elektromotorji s 40 konjskimi silami, različni stroji, tekoči trak za dobavo sirovin in veliko število raznih drugih strojev in orodja. Poleg tega je bila še velika množina koka, apna, dva vagona desk in nad 30.000 jutastih vreč, ki so zgorele vse do zadnje.

Reševalna akcija ni zahtevala k sreči človeških žrtev. Pač pa so dobili manjše opekline nekateri gasilci, in sicer en mož iz Bistrice, eden iz Ruš in železničar Ivan Kotnik iz Studencev, ki je padel z goreče strehe in se pri tem tako poškodoval po rebrih, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Gašenje požara je bilo nad vse težavno, ker se je ogenj bliskovito širil. Najstrašnejše je divjal požar v prostoru za vkladanje dušičnih gnojil. Tu je gorela streha kakor bakla, da so švigali visoko pod nebo krvavi plameni, dočim se je dvigal dim kar več sto metrov visoko in se izgubljal proti Koroški, kamor je vel veter, ki je pihal od Maribora in kateremu je pripisovati, da je požar napredoval tako bliskovito.

Vročina okoli pogorišča je bila neznosna. Tračnice na železniških tirih okoli skladišč so se skrivile, kakor da bi bile iz navadne žice. Silne traverze, na katerih je slonela streha vkladalnice, so se popolnoma skrivile in padale med silnim truščem na zemljo, kjer so žarele kakor razbeljene kače. Ista usoda je zadela visečo železnico za prevoz tovorov iz vkladalnice v posamezna skladišča.

Požar je uničil sicer večino skladišč umetnih gnojil in karbida, ostale pa so k sreči nepoškodovane vse naprave za pridelovanje dušičnih gnojil in karbida, tako da bo tovarna lahko obratovala v neomejenem obsegu tudi v naprej. Ostalo je še vendar toliko materiala na skladišču, da lahko tovarna zadosti vsem naročilom. O kakem odpustu delavcev spričo te katastrofe ni govora, ker jih bo potrebovalo podjetje za izpraznitev pogorelih skladišč, v katerih so ostali sodi s karbidom.

Skupna škoda presega 10 milijonov dinarjev, vendar pa je krita z zavarovalnino.

Tvornica za dušik v Rušah je bila zgrajena med vojno in je prišla v obrat nekaj mesecev pred preobratom. Isto leto je pričela obratovati tudi elektrarna Fala, katere največja odjemalka za električni tok je baš ruška tvornica za dušik. Podjetje izdeluje v električnih pečeh predvsem karbid in apneni dušik. Z nastopom svetovne kmetijske krize so se seveda tudi možnosti za razpečevanje gnojil v inozemstvu zelo poslabšale in tako so se pri podjetju pričele kopičiti zaloge. Obrat je bil zaradi tega letos zelo skrčen in je bilo mnogo delavcev odpuščenih, dočim je tvornica prej zaposlovala do 600 delavcev.

NOVICE IZ POLJANSKE DOLINE.

Sokol na Savodnju bo otvoril svoj dom. — Gorenjevaški gasilci imajo motorko. — Nenadna smrt.

Poljane, avgusta.

V nedeljo 9. t. m. bo imel Sokol na Savodnju tik državne meje svoj nastop z otvoritvijo Sokolskega doma. Je to pravi obmejni Sokol, saj ni odtod niti deset minut do meje. Četudi je prebivalstvo tega kraja skoro le kmetijsko in se mora s trdim delom pehati za vsakdanji kruh, vladata vendar med njimi zavednost in požrtvovalnost, kar kažeta ustanovitev lastnega Sokola in postavitev Sokolskega doma. Kdor le more, naj na ta dan pohiti med vztrajne in požrtvovalne sokolske delavce na Savodnje.

Za poljanskim si je kupilo tudi gorenjevaško gasilno društvo motorno brizgalno. Določeno je bilo, da se motorka izroči po blagoslovitvi svojemu namenu v nedeljo 9. t. m. Ker pa bo imel 9. t. m. svoj prireditev Sokol na Savodnju, se je slavnost blagoslovitve preložila na drugo nedeljo 16. t. m.

Zadnji četrtek se je pripeljal iz Škofje Loke g. Franc Benedičič, urarski mojster, da bi pre-

gledal in popravil ure pri trgovcu g. Palečku. Ko je čez slabo uro dovršil delo, je potožil, da mu je malo slabo, in je še pristavil: «Zdaj pojdem peš do Srednje vasi, da se malo izprehodim. Tam bom počakal na avto v Loko.» Komaj je prišel do sosedu, je zaradi slabosti moral sedeti na klopec ob cesti. Ko je sedel, je nenadno omahnil. V bližini se nahajajoči ljudje, ki so to opazili, so mu takoj priskočili na pomoč in ga položili zadaj na trato. Takoj poklicani zdravnik g. dr. Gregorčič ga ni mogel več obuditi k življenju. Vsi poizkusi so bili zastoj. Nesrečnika je bila zadela srčna kap. Telefonično o žalostnem dogodku obveščena soproga je takoj prihitela v Gorenjo vas. Proti večeru so truplo odpeljali z avtom v Škofjo Loko. Pokojnik je bil zaveden narodnjak in soliden obrtnik. Blag mu spomin!

SILNO NEURJE S TOČO NA DOLENJSKEM.

S v. Križ pri Kostanjevici, avgusta.

V ponedeljek dopoldne je vladala neznosna soparica. Popoldne okrog 2. ure so se nenadoma prignali preko Kuma temni oblaki. Nastal je hud piš in z neba sta se vsula toča in dež, kakršnega tukajšnji ljudje še ne pomnijo. Z vseh strani je prihrumela voda, pomešana s sadjem in celimi grozdjem. Z drevja je bilo stolčenega nad polovico sadja. Letos nas je že tretjič zadela nesreča s točo.

Po Starem gradu, to je griču nad vasjo Sv. Križem, je stala daleč okrog vidna toča nad eno uro, in to kljub temu, da je bila zemlja razgreta. Vinogradi, koder se je podila nevihta, so do malega uničeni. Obupano prebivalstvo je zaradi tega zelo potrebno nujne pomoči. Ker je suša uničila vso otavo, so zasilni zakoli živine, ker ni krme, na dnevnem redu. Sedanja toča nam je vzela še tisto, kar sta nam pustili prejšnji neurji.

PRVO SELEKCIJSKO PREMIRANJE GOVEJE ŽIVINE V SEVNICI.

Sevnica ob Savi, avgusta.

Županstvo sevniske občine priredi v sredo 26. t. m. prvo izbirno premiranje goveje živine s pričetkom ob 9. uri na sejmišču v Sevnici. K premiranju so vabljeni vsi živinorejci sevniskega gospodarskega okoliša. Vsi, ki so gospodarsko v vezi s Sevnico, naj priženejo na ta dan svojo plemensko živino k nam. Od najboljših živine se naj potem vzgoji naša bodoča živina, kakor bo najbolje ustrezala našim in kupčevim željam. S tem se bo visoko dvignila cena živine. Uvedli se bodo rodovniki. Pregledovale se bodo krave glede na mleko in rodovitnost in skupno z biki na njih lastnosti. Na podlagi tega se bo dalo s pametnim gojenjem prenesti s starih plemenskih živali čim več dobrih lastnosti na mlade. Da se bodo najboljši plemenske živali poznale, jili bomo zaznamovali z neodstranljivim znakom plemenitosti. Tako zaznamovanje bo le dvignilo ceno živali. Poleg tega znaka dobi lastnik tudi potrdilo, da je živinče vpisano kot plemensko v rodovniške knjige.

Vsak gospodar sme prignati svojo živino v sredo 26. t. m. v Sevnico na premiranje. Izkazati pa se mora, da je lastnik prignane živine; najbolje se izkaže s potnim listom. Ocenjevali se bodo biki in bikci od poldruga leta naprej in krave, breje ali s teleti, in breje telice. Telice nad enim letom, ki niso breje, se bodo vpisale samo v rodovnik in zaznamovale. Za vsako zaznamovanje bo treba plačati 5 Din. Vsak lastnik naj si preskrbi rojstne podatke o živini in tudi o starših, ako so bili licencirani ali kdaj premirani. Za to premiranje je določenih 100 premij v skupnem znesku 24.500 Din. Najvišja premija je 2000 Din, najmanjša so po 100 Din. Banska uprava bo izdala tudi posebne diplome. Premirale se bodo pasme, ki so razširjene v gospodarskem okolišu Sevnice; siva, pšeničnosiva in sivorjava pasma.

Kdor dobi denar za premijo, se mora zavzeti, da ne bo premirane živali prodal v dobi dveh let izven gospodarskega okoliša. Dovoljena je pa prodaja v notranjosti tega okoliša. Vsakdo, ki namerava prignati svojo živino na premiranje, naj to prijavi županstvu v Sevnici ali pa svojemu županstvu. Glede na to, da je živinoreja tako velike važnosti za naš gospodarski okoliš, vabi županstvo občine Sevnice živinorejce k čim večji udeležbi.

NOVICE IZ SLOVENSKIH GORIC.

Smrt starega moža. — Vlom v župnišče. — Ciganska nadlega.

S v. Bolfenk v Slov. goricah, avgusta.

Res je, da tebi, draga «Domovina», redkokdaj kaj poročamo, vendar je zopet prišel čas, da izveš, kako se imamo tukaj v prelepih Slovenskih goricah pri Sv. Bolfenku.

Sadja razen hrušk in sliv ni mnogo. Vinogradi nam še precej dobro kažejo. Če ne bo posebne nesreče, se bo napolnilo precej sodov.

Pretekli teden smo položili v grob 87 let starega preužitkarja Jožefa Potrča iz Trnovcev. Mož je bil svoje dni prav dober, vzoren in povsod priljubljen kmet. Zapustil je edino hčerko Miciko, ki je že pred leti z 18. letom starosti prevzela gospodarstvo in ji je potem strašna svetovna vojna vzela dragega moža, da je morala sama vzgajati pet otrok, ki so zdaj že dorasli. S pokojnikom, ki je dosegel tako visoko starost, se je hčerka do zadnje ure prav dobro razumela. Bodi ohranjen pokojniku blag spomin!

V noči od 26. na 27. julija so vlomili neznani tatovi v naše župnišče. Prišli so v poslopje zadaj skozi okno župniške pisarne in odnesli za 2000 dinarjev raznih predmetov. Vzeli so razen drugih stvari tudi skrinjico, v kateri se je nahajalo sveto olje. Nadalje so vzeli nov talar, župnikov nov klobuk in pa cerkveno železno blagajno, v kateri k sreči ni bilo mnogo denarja. Velika sreča je bila, da je gospod župnik, ki je zvečer zaklepal, pustil ključ v durih, da si potem vlomilec ni mogel z vetrihi pomagati. Vlomilce zasleduje orožništvo.

Tudi cigani se pojavljajo po naših Slovenskih goricah. Nedavno zjutraj sta se oglasila dva prav mlada cigana pri meni. Najprej sta mi hotela prerokovati srečo iz kvart. Ker na to nisem pristal, sta mi po vsej sili hotela izpiliti svedre in poostriiti žage. Zahtevala sta za to delo od mene pijače in sem jima naposled le izročil to opravilo. Po storjenem delu sta mi pa poleg pijače še hotela računati 25 Din. Ker sta bila zelo vsiljiva, sem ju moral prav s silo napoditi. Kakor sem zvedel, nista nato nikjer in nikogar več nadlegovala ne s kvartami ne z ostrenjem orodja. Ljudje, bodite previdni napram ciganom! M. B.

Belokrajinski glasnik

Strašen požar je uničil belokrajinsko vasico Špeharje. Predzadnji ponedeljek opoldne je zadela prijazno belokrajinsko vasico Špeharje, ki spadajo v občino Sinji vrh ob Kolpi, silna požarna nesreča. Ogenj je nastal v dimniku hiše enega vaščanov. Ker je bilo poslopje pretežno leseno in krito s slamo, je hip nato zagorela vsa hiša in ni trajalo dolgo, pa je že bila vsa vasica, ki je imela pretežno slamnate strehe, v morju plamenov. V silni paniki so obupni vaščani reševali živino in premičnine, a so mogli rešiti skoro le živino in še te ne vse, gorelo je v celem 10 hiš in 27 raznih gospodarskih zgradb z vsemi pridelki in orodjem. Ogenj se je širil s tako brzino, da so neko bolno ženo komaj še rešili iz plamenov in da iz nekaterih hlevov niso mogli izgnati niti vse živine. Ker ni bilo v bližini vode, so poizkušali gasiti z gnojnico, kar pa je bilo seveda brezuspešno. Od ognja nepoškodovana so ostala od vse vasice le tri poslopja. Ubogi vaščani, ki jih je ogenj oropal strehe, živil, obleke in oprave, so nujno potrebni pomoči.

PREKMURSKI GLASNIK

V murskosoboški bolnišnici je pre malo prostora in so uradniki zelo zaposleni z vprašanjem, kam z bolniki. Je res križ, če morata po dva ležati v isti postelji. Razen tega pa se prihajajo neprestano zdraviti novi. Samo 29. julija so bili pripeljeni v bolnico štirje, ki so zboleli za grižo. Desetletne Ane Tornarjeve iz Brezovcev ni bilo treba več sprejeti, ker je umrla v očetovem naročju, ko jo je pripeljal pred bolniška vrata. Reva je bolela dva tedna in nihče se ni spomnil, da bi vprašal zdravnika za svet. Istega dne sta bila pripeljana v bolnišnico dva štiriletna otroka, ki jima difterija ograža življenje.

Avtomobilska nezgoda v Murski Soboti. Na križišču Aleksandrove in Cerkvene ceste v Murski Soboti sta v petek proti večeru zadela drug v drugega dva avtomobila. Ker šoferja nista vozila z veliko hitrostjo, tudi nesreča ni bila velika, vendar pa je bil sunek tako močan, da je 12letna hčerka učitelja g. Benkoviča, ki je sedela v enem vozilu, z glavo zadela v karoserijo in dobila precejšnjo rano pod očesom. Kri je preplavila obraz in brizgala tako, da je vsa množica, ki je v hipu navalila na križišče, mislila, da je z dekletovim očesom pri kraju. Odvedli so dekle k zdravniku, ki je rano zašil.

Iz Dolnje Lendave nam pišejo: Letos smo pričakovali v Prekmurju obilno žetev, a mlačev je pokazala, da smo se varali. Spričo hude vročine in suše je namreč žito prehitro dozorevalo in je zato ostalo drobno. Krompir tudi ne more rasti, a turščica je ponekod skoro čisto suha. Posebno so prizadeti kraji okrog Turnišča in Beltincev. Otava se letos sploh ne bo kosila. Pomankanje krme povzroča, da kmetje silijo z živino na trg, zaradi česar cene živini še bolj slabijo. Lepi biki so se plačevali na zadnjih sejmih po 4 do 5 Din za kilogram žive teže. Krave pa sploh nimajo cene. Ako ne bo kmalu izdatnejšega dežja, ne bodo imeli Prekmurci letos tudi ne prosa ne ajde.

Iz Lucove nam pišejo: Ze dolgo časa se Lucovčani nismo oglasili. Javiti moramo, da smo imeli strašno sušo in da je nedavno vendarle deževalo. Žal le, da je suša napravila že nepopravljivo škodo. V tukajšnjem kraju ne bo toliko krompirja, kakor smo ga posadili. Koruze in fižola ne bo skoro nič. Otave sploh ne bo treba kositi. Da bi dobili zdaj vsaj zadosti dežja za ajdo ali repo! Zita smo našli mnogo manj kakor druga leta, saj je suša trajala skoro tri mesece. — V zadnji «Domovini» smo čitali članek «Več izobrazbe na deželo». Res je, kar je v članku napisano. Pri nas bi potrebovali posebno gospodarsko društvo in Sokola. Dobro bi bilo, če bi se kdo zganil in s primernim predavanjem vzbudil med ljudmi misel za društveno življenje, saj v naši občini nimamo nikakega društva. Morda bi občinski odbor lahko dal v tem pogledu malo vzpodbude. Na delo torej! L. K.

NAŠI NA TUJEM

PRISRČNA PRIREDITEV NAŠEGA DRUŠTVA V NEMČIJI.

Wanne-Nord, avgusta.

Čeprav se ni do sedaj še nihče oglasil iz našega kota v «Domovini», vendar ne spimo. Ustanovili smo si Jugoslovensko podporno društvo, ki se dobro razvija. Pristopilo je k društvu 18 mož in fantov. Dne 14. junija smo imeli prav lepo veselico, katero sta obiskala g. Deželič s soprogo iz Düsseldorfa in naš voditelj g. Bolha. G. Deželič nam je govoril in na srca polagal, kako moramo delovati skupno pri sedanji delovni krizi v prid sebi in svoji lepi domovini.

Pri veselici so otroci zapeli več slovenskih narodnih pesmi. Hčerka našega blagajnika je v slovenskem jeziku prav lepo povedala:

Jaz nisem Taljanka,
pa tudi ne bom,
sem zvesta Slovenka,
ker ljubim svoj dom.
Pa tebi bom zvesta,
preljubi moj dom,
in družga nevesta
nikoli ne bom.

Nato je podarila deklica šopek ge. Deželičevi. Ko so otroci končali svoj program, so dobili lepe nagrade.

Potem je govoril društveni predsednik, ki je pozdravil vse goste, posebno pa g. Deželiča in njegovo soprogo in g. Pavla Bolho.

Odkar dobivamo semkaj cenjeni list «Domovino», mnogo laže prenašamo hudo krizo, ki je tudi med nas posegla s svojimi kremplji. Nestrpno čakamo, da pride sobota, ko dobimo «Domovino», ki nam prinese toliko dogodkov iz domačih krajev. Želimo ti, dragi list, mnogo zvestih naročnikov, zlasti tudi med izseljenci, saj nas ti tu v tujini krepiš v ljubezni do lepe Jugoslavije.

Iz Montseaux les Mines (Francija) nam pišejo: Naselbina je tukaj prav velika in ima nekaj čez 30 premogovnikov, vendar je slab zaslužek. Tukaj so vse vrste ljudi. Slovencev nas je najmanj. Razumemo se pa prav dobro z domačini, Poljaki in Italijani. Plače bi bile gotovo boljše, če bi bili bolje organizirani. Zabav tu nimamo mnogo. Nedavno smo se zabavali z gledanjem letalskih spretnosti, v katerih so Francozi veliki mojstri.

Iz Mericourta (Francija) nas prosi g. Rudolf Zupančič za potrdilo, da nam ni on pošlal nedavnega dopisa iz Sallauminesa. Uredništvo rade volje potrjuje, da omenjenega dopisa ni prejelo od g. Zupančiča.

Iz Bottropa (Nemčija) nam pišejo: Posebno pomemben je bil letošnji Vidov dan v Suderwihu na Westfalskem, ki smo ga slavili skupno člani Jugoslovanskega delavskega društva in Društva sv. Barbare. Proslave se je udeležilo več sto članov obeh društev in zastopništvo našega konzulata iz Düsseldorfa. Proslavo je otvoril predsednik Zveze jugoslovanskih delavskih društev g. Pavel Bolha. Govorili so: izseljenski komisar g. Deželič, generalni konzul g. Marković in zastopniki društev. Na Vidov dan so pokazali naši izseljenci, da so zavedni Jugoslovenci, ki ljubijo kralja in domovino. — Naj še nekaj predlagamo. Na Westfalskem je mnogo naših fantov brez posla. Ali ne bi bilo pametno in povrh še rodoljubno, če bi fantje, ki so sposobni za narodno vojsko, šli služiti vojake, kjer bi se tudi naučili kaj koristnega za življenje in pa lepih manir, da ne bi bili tako nerodni, kakršne so se nekateri pokazali pri rekrutiranju v Düsseldorfu.

Novice iz Amerike. Slavni jugoslovanski učenjak Nikola Tesla v New Yorku je te dni dosegel starost 75 let. Nad sto znanstvenikov in iznajditeljev mu je čestitalo k njegovi 75letnici. Mož pa je, kakor po navadi, tudi na svoj rojstni dan delal 20 ur v svoji delavnici. Tesla, eden največjih iznajditeljev in strokovnjakov na polju elektrotehnike, je Edisonov učenec, a ga v mnogih iznajdbah prekaša. — V La Salleju je z mosta skočil v vodo rojak Janez Urbanc, star 45 let. Kakor poroča časopisje, je Urbanca pognalo v smrt pijančevanje. Dobil je privide in je mislil, da ga neprestano preganjajo sovražniki. Pred smrtjo je napisal oporoko, naj ga pokopljejo na kakem samotnem kraju, da ne bo nihče našel njegovega groba. — V Clevelandu je nagle smrti umrl za srčno hibo Anton Frankovič, star 61 let. Doma je bil iz Prekopa pri Kostanjevici. Zapušča ženo, tri sinove in eno hčer. Istotam je v bolnici preminil čistilec oblek Ignac Smuk, ki je bil dolgo vrsto let član glavnega odbora Slovenske delavske zveze. Doma je bil od Device Marije v Polju pri Ljubljani. V slovenski naselbini je bil splošno priljubljen. — V Swisvajeju je umrl rojak Jakob Knez, doma iz Višnje gore star 63 let. Zapušča ženo in petero otrok.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Sadna torta. Na deski umesi testo iz 12 dek sirovega masla, 5 dek sladkorja, 20 dek moke, dveh rumenjakov in malo soli. Umešeno testo zvaljaj v velikosti modela za torte. Testo lahko tudi z roko razravnaš v model. Malo testa pusti in oblikuj svalk (klobaso), ki jo položi ob robu modela, nato torto speci. S pečene odstrani obroč modela, torto pa previdno položi na raven krožnik. Ko se je torta ohladila, jo nadevaj s poljubnim sadjem. (Najbolje je, testo za torto pripraviti in speci že dan poprej, da se dobro ohladi.) Sadje za nadev pripravi takole: Hruške olup in jih prav tenko nareži, jih posuj s sladkorjem in polij z rumom ali kakšnim drugim likerjem, jih pusti stati tako eno uro; potem nadevaj torto, povrhi pa nadevaj še stolčene sladke smetane. Vse skupaj postavi na hladno, za pol ure, nato pa daj na mizo. Porabiš za nadev lahko tudi drugo sadje, kakor jabolka, melone, breskve, slive in drugo. Maline posuj s sladkorjem, jih pusti malo stati, nato jim primešaj stolčene smetane.

Čajno pecivo. V skledi mešaj 28 dek sirovega masla, da se speni, nato primešaj štiri jajca, 28 dek sladkorja, 14 dek moke in malo stolčene cimta. Pekačo dobro pomaži, stresi noter testo, ga lepo enakomerno razravnaj, povrhi potresi malo zmletih orehov ali lešnikov ali mandljinov in malo sladkorne sipe. Peci v ne prevroči pečici. Pečeno in še toplo razreži na poljubne rezine.

Sardelna omaka. Štiri trdo kuhane rumenjake in šest sardel pretlači skozi sito. Eni žemlji oribaj skorjo in jo namoči v kisu, nato jo dodaj k pretlačenim jajcem in sardelam. Zraven daj še šest do sedem žlic namiznega olja in dobro zmešaj, da postane omaka gladko tekoča. Po okusu prilij še malo kisa, nato postavi omako na hladno in hladno daj na mizo h govejemu mesu ali pečenki.

Praktični nasveti

Kadar pereš obleko iz pralne vile, deni v zadnjo vodo, ko obleko izpiraš, nekaj žlic belega kisa. Po kisu se oprana obleka spet svetli kakor nova.

Novo pločevinasto posodo pred uporabo dobro namaži s svinjsko mastjo, nato jo deni v pečico, da se dobro segreje. Hladno potem umij z vročo vodo, kateri si dodala malo sode. Če ravnaš z novo posodo tako, ne bo nikoli zarjavela.

Ogorki cigar in cigaret (čiki) so dobri za gnojenje sobnih rastlin. Spravi jih v primerni posodi, nalij vode in pusti stati namočene nekaj dni. Potem zalivaj s to vodo po malem sobne rastline. Zlasti asparagusu tako zalivanje zelo pospešuje rast.

ZANIMIVOSTI

× **Koliko zaužije povprečen človek v svojem življenju.** Če vzamemo povprečno starost zdravega človeka 70 let, dobimo ogromne množine hrane, ki jo je pojedel človek v svojem življenju. Zdrav človek poje v 70 letih 140 metrskih stotov kruha in močnatih jedi, ker se je dognalo, da poje človek povprečno tri četrt kilograma kruha na dan. Kakšna množina kruha je 140 stotov, nam bo jasno iz naslednjega: Hleb kruha, ki bi ga spekli iz vse te zaužite moke, bi bil dolg 25, visok 125 in širok tudi 25 metrov in bi obsegal 200 kubičnih metrov. Krompirja poje človek v svojem življenju, če računamo na dan le pol kilograma, 100 metrskih stotov. Mesa poje človek 60 metrskih stotov, kar bi bila že lepa čreda deset volov. Jajc poje 10.000, sladkorja 50 metrskih stotov in celo soli 8 stotov. Teko-

čine mora imeti na dan 1 in pol litra, kar znese v 70 letih 47.000 litrov. Pivci in pijanci popijejo seveda še več. V celem poje in popije v 70 letih človek 75.000 kg goste in 47.000 kg tekoče hrane, ki bi jo komaj spravili v osem velikih vagonov.

× **Po barvi las ne moreš sklepati na človekove lastnosti.** Po barvi las ne moremo spoznati ne značaja in ne duševnih lastnosti človeka. Napačna je trditev, da so svetli lasje znak miroljubnosti, rdeči neiskrenosti, črni pa poguma in odločne volje. Tudi ne moremo ljudi presojati po tem, ali imajo lase trde ali mehke, kodrate ali gladke, dolge ali kratke. Gosti lasje pričajo, da je človek zdrav, redki pa, da je telesno slab ali nervozen, da ima slabo prebavo, da je trpel lakoto, da je bil hudo bolan, da se je preveč izživel in podobno. Narod in ljudje, ki žive mnogo na prostem, imajo po večini bujne lase. Lasje izpadejo tudi po hudi žalosti, bolezni, skrbeh in bedi. Vzrok izpadanja las je lahko tudi naporno duševno delo. Čim bolj napreduje civilizacija, tem več plešastih ljudi je na svetu. Redki lasje rasto na tenki koži, kakršno imajo nervozni in slabotni ljudje. Ljudje, ki imajo debelo kožo in močno konstitucijo, imajo po večini goste lase. Človek ne zna ježiti las od jeze ali strahu kakor nekatere živali dlako. Ta pojav vidimo samo pri duševno bolnih, kakor zatrjujejo duševni zdravniki. Človeka označuje frizura. Pri moških se ravna frizura manj po modi in bolj po želji, zakriti ta ali oni nedostak na glavi ali pa dati glavi drugačen izraz. Umetno zvokane ali gladko počesane lase imajo navadno domišljavci, skromni moški se češče enostavno. Kričeče frizure krase prazne glave. Nekateri ljudje zakrivajo pleše z lastnimi redkimi ali pa umetnimi lasmi, pametni ljudje jih pa nikoli ne skrivajo. Tudi po tem spoznaš človeka. Ženske frizure se ravna po modi, po klobuku ali obleki, po razpoloženju, filmskih zvezdah, letnih časih in tako naprej.

× **Kako je slavn klicatelj duhov razkrinkal svojo umetnost.** Spiritist Nivo Pecararo je že nekaj let potoval po vseh večjih mestih Anglije in Severne Amerike, kjer je javno kazal ljudstvu svojo skrivnostno moč nad duhovi. Ljudstvo se je čudilo ne le glasovim pokojnikov, temveč je lahko tudi gledalo v oblakih malo zamegleno znane obraze davno umrlih ljudi. Znani angleški spiritistični pisec Doyle se je silno navduševal za Nina Pecararo in njegove izredne sposobnosti in je po časopisih pisal cele razprave o njem. Kaže pa, da se je Nino Pecararo naenkrat izpreobrnul, zakaj nedavno je izšla v newyorških časopisih izjava, v kateri priznava, da so bile vse njegove skrivnosti klicanja duhov le sleparstva. Nato je mož pred novinarji, zdravniki in raznimi drugimi ljudmi pokazal svojo umetnost klicanja duhov. »Nikoli nisem videl niti poklical kakega duha,« je pripovedoval, »in prepričan sem, da tudi pred menoj tega ni mogel storiti nihče. Če so ljudje videli roko ali glavo v megli, sta bili to le moja roka in glava v oblaku dima, ki sem ga napravil sam s pomočjo neke posebne tvarine.«

× **Po dvajsetletnem zaporu bogatin.** Pred dvajsetimi leti je bil obsojen Italijan Attilo Andreucci v Montevideu (Urugvaj) na 40 let ječe. V zaporu je bil Andreucci eden najvzornejših kaznjencev in je s svojim delom vzdrževal svojo hčerko, ki je bila ob njegovi obsodbi stara tri leta. Z očetovo pomočjo je hčerka obiskovala srednje šole in naposled napravila doktorski izpit na pravni fakulteti. Po dvajsetletni prestani kazni je urugvajska vlada pomilostila Andreuccija in mu vrnila svobodo. Na pot pa je dobil mož tudi svoje prihranke, ki se jih je nabralo za 350.000 Din, tako da bo lahko pričel pošteno delo.

× **Petelin povzročil padec letala.** Te dni se je v bližini Estjerga na Danskem pripetila čudna letalska nesreča, ki je k sreči ostala brez zlih posledic. Mladi danski letalec Arvid Hamsen, ki se je nahajal na krožnem poletu nad Dansko, je startal na nekem letališču. Letalo je bilo že kaka dva metra nad zemljo, ko se je nenadoma pred letalom pojavil na tleh petelin. Silen zračni vrtnec, ki ga povzroča vrtenje propelerja, je pogra-

bil petelina s tal in ubogo žival je v naslednjem trenutku propeler povsem razmesaril. Toda tudi propeler se je pri tem razletel na drobne kosce in letalo je strmoglavilo na tla. Ker je bilo letalo še zelo nizko, komaj nekaj metrov nad zemljo, ni pri padcu na zemljo utrpelo nikake škode in tudi letalec je odnesel zdravo kožo.

× **Gol človek v cerkvi.** V krakovski cerkvi sv. Petra se je te dni med mašo neki moški slekel do golega, namočil svojo obleko v olju in jo zažgal pred oltarjem. Moža so prijeli, odvedli in ga legitimirali. Izkazalo se je, da se piše Zelig in da je versko blazen. Obleko je hotel žrtvovati zato, da bi se na Španskem izboljšale razmere do katoliške cerkve.

Birmanska darila

kupite poceni in dobro pri

H. Suttner

Ljubljana 5

Prešernova ulica št. 4.

Tvrdba razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ure v vseh cenah od 44 Din navzgor.

Št. 120. Kovinasta ura (anker) 44 Din, s sekundnim kazalcem 78 Din.

Št. 121. Ista z Radiumom 58 Din, s sekundnim kazalcem 94 Din.

Št. 125. Budilna ura, 16 cm visoka, 49 Din, z Radiumom 76 Din.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastoj in poštne prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

SANATORIJ V MARIBORU

Gospodska ulica št. 49

Telefon 2358

Lastnik in vodja:

primarij dr. Cernič

specijalist za kirurgijo.

Sanatorij je najmoderneje urejen za operacije in opremljen z zdravilnimi aparati: višinskim solncem za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; tonizatorjem za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti čreves; diatermijo za električno pregrevanje in električno izžiganje; žarnico „hala“ za revmatična in druga boleča vnetja; „enterocleaner“ jem za notranje črevesne kopeli pri zapeki, napihovanju in za splošni telesni podvig. Dnevna oskrba: prvi razred 120, drugi 80, tretji 60 Din.

Izjava.

Podpisana Vugrinec Peter in Sabjan Franc, posestnika iz Kobilja, izjavljata, da so neresnične in brez vsake podlage trditve, da je Ljudska hranilnica in posojilnica v Dobrovniku prišla v denarne težkoče. Obžalujeva, da sva razširjala te popolnoma neresnične vesti in se zahvaljujema Hranilnici in posojilnici v Dobrovniku, da je odstopila od tožbe proti nama.

V Dolnji Lendavi, dne 28. julija 1931.

Vugrinec Peter s. r.
Sabjan Franc s. r.

Listnica uredništva

Podgrad pri Gornji Radgoni. Glede zaostanka plačila se morate pritožiti na oblastva, ki vam bodo gotovo izposlovala plačilo.

Trbovlje. Kratko igrice smo dali v reservo. Kadar bo kaj več prostora, jo bomo tudi objavili.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Velika ljubezen.

Neža: «Če bi bila zelo daleč od tebe, ali bi me potem tudi ljubil?»

Jurče: «Čim dalje bi bila, tem bolj bi te ljubil...»

Nedolžnost.

Obtoženec: «Nedolžen sem.»

Sodnik: «To praviš vsi!»

Obtoženec: «Zakaj me potem ne izpustite, če vsi to trdijo...»

Pomota.

Vrbanov Jožek je zlezal na dvorišču pod verando, ker mu je mati zagrozila s palico.

Huda mamica je zapovedala Vrbanu, naj sinka poišče. Pa se je naposled tudi oče Vrban splazil za sinkom.

Ko je sinko videl očeta pod verando, je menil: «Atek, kaj hoče mamica tudi tebe nabiksat?»

Dva morata biti.

Nežica: «Mamica, kadar bom velika, se bom omožila.»

Mati: «Za možitev morata biti vedno dva.»

Nežica: «Bom pa vzela poleg Gašperja še Miho...»

V šoli.

«Gospod učitelj,» zakliče Tonček pri tabli, «prosim za novo gobo, ker ima stara že vse polno lukenj...»

Naravno.

Kupec: «Kako je to, gospod mojster, da so zdaj zemlje tako majhne?»

Pek: «To je čisto naravno, poprej smo pač zanje več testa jemali.»

MALI OGLASI

Dlake na obrazu itd.,

290

cenjene dame, Vas ženirajo, Vam kvarijo lepoto, eleganco in sramežljivost. — «Venera»-eliksir Vas reši v nekaj sekundah — brez bolečin in nevarnosti — vseh nepotrebnih dlak. — Naročite še danes lepo dišeči «Venera», ne bo Vam žal. Stekleničica 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu) ali 18 Din (po povzetju). Dve stekleničici 28 Din, tri stekleničice pa 38 Din. — Razpošilja ga: R. Cotič, Ljubljana VII. (Šiška), Kamniška ulica št. 10 a.

Čamernikova šoferska šola,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 36 (Jugo-Auto) prva oblasno koncesionirana. Telefon št. 2236. Prospekt 15 zastoj — pišite ponj! 281

150 do 300 dinarjev na dan

zaslužijo oni, ki imajo mnogo poznanstva. Za odgovor znakom! Kosmos, Ljubljana, poštni predal št. 307. 229

Nove harmonike

izdeluje in vse glasbene instrumente popravlja J a n c v Ljubljani, Bohoričeva ulica št. 9. 195

Šoferska šola Gojko Pipenbacher,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Zahtevajte informacijel! 236

1000 Din plačam,

290

ako Vam «Radio-Balzam» ne odstrani: kurjih oces, bradavic, trde kože, bul itd. v treh dneh. — «Zelo sem Vam hvaležna za čudežni «Radio-Balzam», ker sem odstranila z njim 15 let stara kurja očesa; prav tako moje prijateljice. Prosim še za tri lončke. Hvaležna Ivanka Pečnik, Domžale, Mlinska ulica št. 7. — Zahtevajte povsod samo «Radio-Balzam»! — Lonček 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu) ali 18 Din (po povzetju). Dva lončka 28 Din, trije lončki pa 38 Din. Razpošilja ga R. Cotič, Ljubljana VII. (Šiška), Kamniška ulica št. 10 a.

Grozna pomlad.

Urša: «Grozna je bila letošnja pomlad.»

Neža: «To je čudno. Drugi ljudje se vendar veselijo pomladi.»

Urša: «Pomisli, letošnjo pomlad sem morala kar štirim moškim naenkrat obljubiti zvestobo...»

Pogum v petah.

Melhijor: «Cela dva kilometra daleč sem tekel, da bi preprečil pretep med dvema moškima.»

Boltežar: «Ali se ti je namera posrečila?»

Melhijor: «Naravnost sijajno. Pregarjalec me ni mogel dohiteti...»

Zlatnino in srebrnino
prodaja poceni in dobro svetovnoznana trrdka
H. SUTTNER
LJUBLJANA 5
Prešernova ulica št. 4.

Zadnje novosti prstanov, verižic, zapestnic, naprsnih igel (brož) itd.

Predelavanje zlatih stvari; izdelovanje tudi po želji.

Tvrdka razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastoj in poštne prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Najnovejše dvokolo z motorčkom 1 1/4 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

J. Brunčič pleskarstvo in ličarstvo **Ljubljana**

Kolodvorska ulica št. 23

izvršuje vsa pleskarska in ličarska dela po solidnih cenah. Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča dela na deželi, ter se cenj. občinstvu toplo priporoča.

Živinorejci!

Uporabljajte pri svoji živini redilno in zdravilno ribje olje! Dobiva se pri tvrdki A. Volk v Ljubljani v originalnih pločevinastih ročkah po 5 litrov. — Zahtevajte ponudbo!

TEOD. KORN, Ljubljana, Poljanska c. 8

(prej Henrik Korn) krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov in centralne kurjave, naprava strelovodov, kopalniške in klozetne naprave.

L. Mikuž
LJUBLJANA
Mestni trg 15

DEŽNIKI
NA MALO — NA VELIKO
Ustanovljeno 1839 Telefon 2282

Glasbila za vse!

Violine od Din 89—
Gitare od Din 199—
Trompete od Din 480—
Harmonike od Din 85—
Kromatične in klavirske harmonike, jazz-instrumenti.

Zahtevajte veliki brezplačni

CENIK

na največje in najcenejše odpr. trrdke glasbil Jugoslavije

MEINEL & HEROLD

tovarne glasbil in harmonik

prod. podr. **MARIBOR št. 104.**

Brezpla en pouk v sviranju. Navodila v ceniku.

Naznanilo.

Podpisani Halbärth Karol, trgovec v Gornji Radgoni, vljudno naznanjam, da sem izročil svoje trgovinske lokale z vso zalogo vred g. Francu Korošcu ml., ki bo v moji hiši nadalje trgoval.

Za vse zaupanje, ki ste mi ga p. n. odjemalci izkazovali, se s tem zahvaljujem ter Vas prosim, da ga v še večji meri ohranite mojemu nasledniku.

Istočasno dajem na znanje, da vodim še nadalje zastopstvo zavarovalne družbe „Jugoslavije“ in prodajo slatine, apna, premoga in cementa.

Z odličnim spoštovanjem
Karol Halbärth.

Podpisani Korošec Franc ml., trgovec v Gornji Radgoni, vljudno sporočam vsem spoštovanim odjemalcem kakor tudi p. n. ostalemu občinstvu, da sem se preselil in prevzel trgovino g. Karla Halbärtha v Gornji Radgoni, Spodnji gris št. 20.

Ob tej priliki si dovoljujem cenjeno občinstvo vljudno opozarjati na svojo novo bogato zalogo specerijskega in steklenega blaga, pločevinaste posode in posode iz litega železa in porcelana, paličnega in obročnega železa, raznovrstnega okovja, kotlov iz litega železa in bakrenih kotlov, štedilnikov, motik, sekir itd.

Zagotavlja točno in solidno postrežbo, se priporočam in beležim

z odličnim spoštovanjem
Franc Korošec ml.